

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

RAPSODIE SUCEVEANĂ

75 de transistoare
pe o unghie

Vindecarea
la presiuni înalte

Între pitici și uriași

Popas în pădure, după o plimbare cu schiurile

Foto: B. Davidov

Nava hidrografică „Zenit” caută drumuri noi printre ghețurile mării Laptev

Foto: R. Denisov (A.P.N.)

Parafraze
cu Evgheni
Evtuşenko

Întîlnire
cu Calipso...

Cele mai vechi
automate

ANUL XXIII

51

(1188)

22 decembrie
1967

12 pagini, 1 leu

INTERVIU

Parafraze cu Evgheni Evtușenko

Răspunsuri, monologuri, întrebări, exclamații...

Evtușenko calcă cu pași lungi, cu răsuciri bruște, camerele apartamentului său din Cerniahiiovokovo. Zimbește sau irupe zgomotos în ris. Îmi arată cu de-amănuntul locuința. Insistă cu lungi, neașteptat de liniștite explicații, asupra zecilor de pinze ce-i inundă pereții. E o beție rar întâlnită de culori concentrate ramă lângă ramă. Léger, Chagall, Effel, Zelkov, Pirosmeni, mulți alți străluciți maestri sau iluștri debutanți ai picturii, ai culorilor de care Evtușenko pare tot atât de îndrăgostit ca și de poezie. Persoana și personalitatea amfizionului par atât de greu de clasificat, încât renunți până și la a căuta să distingi dacă o replică nervoasă ține de o reacție mai profundă sau este doar opusul calmului său aparent. Cei care l-au văzut declamându-și în public versurile afirmă că atunci persoana și

murile noastre un poet trebuie să fie, în primul rând, un filozof.

Avem dreptul și datoria să filozofăm. Cred că poezia contemporană are dreptul să ceară poezilor o asamblare complexă a imaginației și filozofiei. Nu este de ajuns să faci o poezie puternică și clară. Cred că astăzi frumusețea poeziei, estetica ei, rafinamentul versului și al imaginii devin la fel de importante. Este extrem de greu să vorbești despre cum să fie poezia. În orice caz este cert că a face poezie este unul dintre cele mai complicate procese de creație. Nu-mi plac asociațiile excesive, dar cred că laboratorul mental al poetului poate fi asemuit cu cel al fizicianului din zilele noastre. Prin multilateralitatea celor mai subtile și puternice reacții energetice umane care iau naștere. Și mai cred în taina de a redescoperi tradiția frumuseții poeziei. Pentru oamenii de astăzi trebuie parcă

La el acasă

personalitatea se contopesc de o manieră desăvârșită.

În scurtul răgaz al celor două ore petrecute împreună n-am făcut decât notații în stilul pe care l-aș numi interviu-vérité și în care decupajul ad-hoc ține loc oricărui scenariu pre-stabilit.

Gruep citeva din temele abordate.

— Pentru a vorbi despre poezia contemporană se poate organiza un simpozion, se pot edita antologii, se poate scrie un jurnal. Jurnalul unui poet despre poezia zilei de astăzi. Ar fi interesant? Nu știu. Nu se știe niciodată dinainte cum va ieși treaba pe care ți-ai pus în cap s-o faci. Dacă eu aș ține un asemenea jurnal aș scrie, aș demonstra, aș sublinia cât de bogată este poezia rusă și sovietică contemporană. Aș avea curajul să o afirm și să o dovedesc. Începând cu poezii zilelor revoluției și până la versurile scrise ieri sau astăzi. Cred că inevitabil atunci când scrii poezie ajungi să gîndești la rosturile poetului. Consider — este o opinie absolut personală — că în vre-

să scrii din ce în ce mai frumos. Iată deci că ajungem să năzuim să ne luăm la întrecere cu clasicii.

Ultimul volum pe care mi l-a arătat Evtușenko este o traducere engleză apărută în Australia a noului său volum Bratsk. Deși îl știu zgîrcit în răspunsuri, îl chestionez asupra semnificației acestuia.

— Nu îndrăznesc să spun doi ani de muncă, dar în orice caz doi ani de gînduri, de tristețe, de suferință sau de bucurii sint cuprinși în această cărțuie. Doi ani în care am vrut să cunosc și mai îndeaproape Siberia. Și am priceput cite ceva din realitatea nițel supra-naturală a acelor pămînturi pe care se înalță formidabila cetate contemporană — hidrocentrala Bratsk. Și aitea și aitea construcții ale omului. Volumul meu de versuri cuprinde multe meditații istorice. Sint gîndurile mele despre istoria țării mele. M-am gîndit foarte mult la Lenin. M-am gîndit foarte mult la fiii și fiicele Rusiei. M-am gîndit enorm la înțelesul cuvîntului Bratsk. *) Mi s-a părut fericită imbinarea dintre lumină și frăție. Și mi s-au părut de neuit oamenii cu care am trăit în Siberia. Să ai sau să nu ai încredere în om? Piatra filozofală a vieții noastre. În Siberia nu poți să nu optezi pentru filozofia încrederii. Nu e ușor, dar merită. Hotărît, Siberia îți lasă un nestăvilit și tonifiant chef de viață.

Evtușenko vrea să-mi cunoască preferințele poetice românești. Mi le comunică pe ale sale.

— Nichita Stănescu. „Cvadriga“ lui este excelentă. Judecînd doar după ceea ce am citit din versurile sale, Nichita este un poet de rară inspirație. În general poezia românească pe care o cunosc mi se pare de o vigoare și putere de sugestie deosebită. Încă o dată, mesajul prieteniei mele frățești pentru Nichita.

Succesiune de flashuri.

O mare admirație pentru cinematografia lui Alain Resnais. Mai ales pentru „Hiroshima, dragostea mea“. De ce?

— Pentru că este poetic și contemporan. Pentru că arta nu poate fi decît bună sau proastă. Pentru că trebuie să vrem cu toată puterea sufletului nos-

*) În limba rusă, bratstvo = prietenie, frăție.

tru ca arta contemporană să fie bună, admirată.

O sinceră admirație pentru John Updike.

— Îmi place cel mai mult dintre marii scriitori americani în viață.

Un fierbinte elogiu pentru Elisabeth Taylor. La început pentru frumusețea feminină. Apoi pentru expresivitatea acțiunii.

Din nou despre scris.

— Este incontestabil că literatura de astăzi tinde la o reflectare mai complexă a vieții decît, să spunem, literatura secolelor trecute și dintr-un motiv extrem de simplu. Însăși viața secolului XX este nu pe an, ci pe zi ce trece tot mai intensă, mai densă, mai complexă.

O plimbare comună prin Moscova mi l-a descoperit pe Evgheni Evtușenko, acest înalt și frumos flăcău teribil al poeziei sovietice, în ipostaza îndrăgostitului de orașul în care trăiește. I se potrivea tare bine.

Cristian Popișteanu

EDITORIALE

Pentru copii și adolescenți

Conform unui principiu adoptat încă de pe vremea cînd trăia Maxim Gorki, orice lucrare din domeniul literaturii sovietice pentru copii și adolescenți trebuie să fie, în același timp, o carte interesantă pentru adulți. Chiar dacă nu toate volumele apărute corespund acestei cerințe, atât scriitorii cit și editorii depun toate eforturile pentru ca operele tipărite să nu facă rabat nici în ceea ce privește criteriile artistice ale formei, nici valoarea educativă a conținutului.

În fiecare an o sută de edituri publice în U.R.S.S. povești, nuvele, romane și poezii, destinate celor mici și adolescenților, în optzeci de limbi și în 200 de milioane de exemplare. Iată cîțiva din autorii preferați ai acestor foarte tineri cititori, împreună cu numărul de limbi în care au apărut lucrările lor și cu tirajele înregistrate:

Samuil Marșak — 990 de ediții, în 82 de limbi și 80.000.000 de exemplare;
Kornei Ciukovski — 715 ediții, în 64 de limbi și 82.000.000 de exemplare;

Agnia Barto — 539 de ediții, în 61 de limbi și 62.000.000 de exemplare;
Lev Kassil — 429 de ediții, în 61 de limbi și 18.000.000 de exemplare;

Arkadi Gaidar — 764 de ediții, în 83 de limbi și 34.000.000 de exemplare.

Tot cititorilor pînă la vîrsta de 16-17 ani li se datorește o bună parte din fantasticul bilanș editorial al opereii lui Pușkin în anii puterii sovietice: 2.177 de ediții în 87 de limbi și în 115 milioane de exemplare.

Traducerile din autorii străini nu sînt nici ele neglijate. Un singur exemplu: în ultimii cinci ani, Charles Perrault, Andersen, Victor Hugo, Jack London, Fenimore Cooper, Arthur Milne, Rudyard Kipling și Jules Verne au fost editați într-un tiraj total de 353 de milioane de exemplare.

Lectura copiilor și adolescenților nu se limitează la beletristică. Nenumărate colecții, înființate de diferite edituri, îi inițiază în tainele științei, artei, tehnicii, istoriei etc., etc.

Arkadi Ostacev:

Ilustrație de carte (Tuș)

Aș fi putut începe cu partitura pădurilor în amurg, cînd printre cetini răzbate sunetul buciurilor de pe culmi spre pridvoarele depărtărilor, pentru a logodi munții cu baladele. Aș fi putut începe cu notele grave ale sirenelor iscate din văi, dintre tarale și mănăstiri străvechi sau cu vibrațiile arborilor de beton ce vin dinspre Bicaz. Aș fi putut începe cu susurul moale al grînelor așternute covor de sub pădurile Humorului pînă în prundurile Prutului și aș fi putut începe cu orice: și cu curcubeiele care vin să se adape la Voroneț, și cu drumul prin vrajă și legendă al Bistriței auri; dar am hotărît să încep cu o amintire, cu amintirea unui om care acum 20 de ani închina un cîntec din fluier izvorînd din toată ființa lui și a celor ce-l ascultau, acelui ceva atît de mare și de tulburător care se nascuse: Republica. M-a urmărit amintirea lui, an de an, pretutindeni, și i-am auzit cîntecul de-atunci și cele de-atunci încoace răsînd pretutindeni din fluierul mic și arămiu, ca un fel de rapsodie a acestor locuri în care piscurile munților au început să aibă vecine piscurile coșurilor industriale, lemnul curățește un drum nebănuț de nou și de tulburător, pripoarele se umplu de cirezi tinere, iar șesurile închină soarelui grîu de aur și vinuri de viață lungă.

Mi-aduc aminte cum s-au născut primele bucurii pe pămînturile acestea moi și înmiresmate: cea dintîi la Falcău, a doua la Roma-Botoșani, a treia la Vatra Dornei, a patra la Fălticeni, a cincea... Bucuriile au fost botezate: Fabrica de cherestea Falcău, Gospodăria agricolă colectivă Roma, Combinatul forestier Vatra Dornei, Filatura de cînepă Fălticeni... Erau primele bucurii și primele mîndrii de constructor. Ne uimeau cele dintîi gateri rapide, cele dintîi zile-muncă, cele dintîi agregate. Pe atunci nu ne puteam imagina nici marile combinate de prelucrare superioară a lemnului de la Suceava și Rădăuți, nici moderna fabrică de zahăr de la Bucecea, nici cum vor arăta în 1967 Uzinele textile „Moldova“ din Botoșani sau ce înfățișare vor avea Valea Bistriței la Leșul Ursului și Valea Suhăi la Ostra... Dar am trăit pe rînd, în ani, fiecare bucurie în parte și fluierul a fost și el în inima fiecărei bucurii.

★

La Cîmpulung Moldovenesc s-a ivit un al doilea pisc al Rarăului. Un pisc de sticlă și de beton, înlăuntrul căruia scîlîpesc niște instalații moderne de prelucrare a laptelui, de transformare a lui în conserve. La rampe, autocisterne de aluminiu aduc sucurile aromatice ale pășunilor montane, metamorfozate în alb lichid. Fabrica a dat un puternic impuls, necesar și la timp, unei vechi îndeletniciri a oamenilor din împrejurimi: creșterea vitelor. Este, în același timp, cea dintîi întreprindere modernă din oraș și raion. De aceea localnicii au și botezat-o cu o metaforă: „Al doilea pisc al Rarăului“. Oficial, fabrica se numește „F.C.L. Rarăul“. De numele acesta se leagă destinul a zeci de oameni din partea locului, deveniți muncitori calificați într-o bransă care, deși atît de apropiată de îndeletnicirea lor moștenită din tată în fiu, a avut și are nenumărate taine care au trebuit sau trebuie dezlegate.

„Fluierul ridică trilurile spre pășători și spre pădurile albastre: e fragmentul săltăreț al străvechii balade despre „ciobanul care și-a găsit oile“...

Mai la vale de Toance, un tunel care străbate masivul Aluniș leagă două nume fără nici o legătură în trecut: Leșul Ursului și Ostra. Leșul Ursului a fost un loc oarecare, bătătura vreunei stîni sau o trecătoare a fiarelor, iar Ostra un sătuc uitat între pădurile Suhăi. Acum la Leșul Ursului-Ostra funcționează un mare complex minier. Exploziile rup din inima muntelui mari blocuri de piatră în care se ascund de milenii cuprul, plumbul, zincul, pirita. Trenuri de lucru le transportă prin marele tunel dîncolo, pe valea Suhăi, la Tarnița, unde se află moderna stație de flotare. Cine vrea să vadă un apocalips geologic în toată plenitudinea lui, să treacă pe la „Antezdrobirea“ de pe valea Suhăi. Va vedea un spectacol cutremurător, va auzi urlete de piatră multiplicată de ecouri, care îi vor străbate ființa ca niște flăcări de gheață. Prefăcută în pulbere, piatra va ceda minereu căutat; stația de flotare îl va alege fir cu fir, cedîndu-l, la rîndul ei, altor bătaii, din ce în ce mai subtile.

Complexul minier Leșul Ursului-Ostra a modificat dintr-odată peisajul dîndu-i o frumusețe care nu surprinde, ci dimpotrivă confirmă o presimțire, o așteptare. Călătorești pe Bistrița în jos, treci pe lângă orașul cu brazi și cu vile, Vatra Dornei, pătrunzi în liniștea neclintită a Bistriței largi și molcome acum și, străbătînd kilometru cu kilo-

cartea

C

RAPSODIE SUCEVEANĂ

metru frumusețea aceea de apă molcomă, stincă dură, pădure sobră și inaccesibilă, începi să te aștepti la ceva nou, la ceva nebănuț. Și deodată îți ies în cale stincile zdrențuite de la Zugreni, apoi barajul și cabana, mai târziu Toancele cu ineditul lor și, în sfârșit, Leșul Ursului cu peisajul său atât de vesel și de familiar. Aici Bistrița intră în brusc în plină contemporaneitate. Stilpii de înaltă tensiune domină pădurile anunțând Bicazul. Construcțiile afișează geometria atât de frecventă a noilor așezări industriale. Iar dincolo, peste Aluniș, un alt oraș industrial (deși încă neoficializat), Ostra, tânăr și nou din temelii, începe să-și așeze viața în tipare proprii.

În industria minieră a țării, Valea Bistriței începe să capete o greutate și un specific aparte. Pornind de la Iacobeni, de la străvechile dar înnoite

Noi așa am izbutit și tot așa o să izbutim și mai departe. Sintem tineri încă: 18 ani! La 18 ani toate zările ți-s deschise.

Cuvintele acestea sînt ale Eroului Muncii Socialiste Mihai Bîrliga, președintele C.A.P. Roma-Botoșani, dar pot fi ale oricărui alt trăitor pe meleagurile sucevene, fiindcă toate satele de-aici și de pe toate meleagurile țării au fost întemeiate cu adevărat în acești ani ai republicii românești, și Roma, și Calafindeștii, și Vlăsineștii, și Volovățul și Pătrăuții, toate cîte îmbată vîzduhul verii cu lăcerea lor bătute în culori de griu, de porumb, de floarea soarelui, de struguri și de urdă dulce. „Poftiți în casele și-n inimile noastre, să vă dăruim din bucuria și din înțelepciunea noastră!” Auziți?... În freamătul fluierului foșnesc parcă merii tineri de pretutindeni, văile adînci, clo-

zătoare. Mă gîndeam la acel miine depărtat și senin al pădurii de o șchioapă de la picioarele mele și aud parcă un poem rostit pe murmurul cald al fluierului: „Hai, brazi mărunți, dormiți să creșteți mari, v-așteaptă ceruri azurii departe. La vadul din poiană a venit un cerb de-argint, cu coarnele-nstelate. S-a-ntors spre voi încet adîlmecind: Ce pădure mîndră are să fie!... Parc-o auzeam cum freamătă înalt sub zborul alb al lunei peste piscuri! Hai, brazi mărunți, dormiți să creșteți mari. Eu, pădurarul, n-oi mai fi pe-atuncea decît un zvon de frunză sau un vis trecînd din rouă-n liniștea albastră. Voi, prefăcuți în arcuiri de triumf, sărbători-veți patria de miine!”

★

...Mi-am adus aminte de curcubeul forestier, ajuns la poalele dealului pe

un important centru industrial, dispunînd de un mare complex de industrializare superioară a lemnului în Lunca Sucevei, complex care a dezlănțuit în toate sectoarele vieții „orașului patriarhal” de altă dată o serie de reacții în lanț. Mai întîi în compoziția socială a populației; a apărut elementul muncitoresc de înaltă calificare, un mare număr de ingineri și tehnicieni, au apărut economiștii, au apărut constructorii specialiști în lucrări de anvergură, au apărut profesori de învățămînt tehnic. Apoi în înfățișarea sa: orașul a fost reconstruit pur și simplu, transformat adică într-o așezare urbană modernă și înzestrat cu instituții de învățămînt, cultură și artă specifice unei astfel de așezări și bineînțeles cu mari perspective de dezvoltare, pornind de la stadiul actual. Codrii de miez-noapte coboară acum spre cetatea de scaun a industriei moderne din acest pitoresc ținut al țării pentru a se transforma în mobilă (la fel cum se transformă la Rădăuți, în noua fabrică de acolo, și cum se vor transforma în curînd și la Cîmpulung). În mobilă cu mare căutare și în țară și în străinătate — dar și în multe alte produse obținute prin prelucrare sau chimizare. A devenit Suceava frumoasă și interesantă ca o răsplată adusă anilor triști de altădată, dar și muncii atât de însuflețite a locuitorilor ei. S-a rupt de trecut într-un ritm de-a dreptul vertiginos, inaugurînd în această patrie a pădurilor stadiul cel mai înalt al transformării „aurului verde” în bunuri materiale. A devenit un oraș unde fiecare conștiință umară, fiecare ritm industrial ilustrează imensa efervescență creatoare a timpului nostru.

Condeului îi scapă totdeauna gînduri și frumuseți care se vreau spuse și zugrăvite... Dar aici, în țara albastrului de Voroneț, a stelelor fragede atîrînd peste șuvoaie sălbatice, a legendelor care ies din mănăstiri o dată cu umbrele voievozilor, și a logodnelor dintre beton și ramura de cetină, condeul nu le poate cuprinde pe toate sau nu le poate tîlmăci... Stau și mă gîndesc la ceea ce va însemna aici și pretutindeni în țară acel miine prefigurată de hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. Trec prin micile orașe ale Cîmpulungului, Rădăuților, Botoșanilor, Fălticeniilor, cobor în satele de pe Suceava și de pe Moldova, mă pierd în valurile grînelor din cîmpia Dorohoiului și Săveniilor și mai departe, spre sud și spre vest, și am imaginea viitoare a acestei țări în care munții se logodesc cu baladele, iar cîmpiile coboară triumfal cu holde fără margini și cu ninsori albe pînă la prispelile mării. Capătă contur în acest vast și tulburător tablou al României momentul istoric al desăvîrșirii, al străduințelor noastre împlinite, moment în care luciditatea cea mai înaltă, cutezanța cea mai eroică, armonia cea mai deplină și rigurozitatea cea mai profund științifică își dau mîna în marea operă istorică și politică de accelerare a progresului material și spiritual al societății noastre.

★

Privesc acest tablou, de undeva de pe culmile cu buciume, și aud răsunînd un cor uriaș, nesfîrșit de cuprinzător, înflorat cu freamăt de fluier, rostind un imn al gloriei închinat Republicii și Partidului.

Dragoș Vicol

Suceava văzută din avion

mine de mangan, Valea Bistriței trece prin cuprul, plumbul, pirita și zincul de la Leșul-Ursului ca de acolo să coboare curînd spre noi zăcăminte de noi minereuri, spre Broșteni. Constructorii de la Ostra au și trecut muntele și au și turnat betonul unor noi și puternice temelii.

Așadar, sute de meșteri mari străbat munții și poienele și — în urma lor sau înaintea lor — răsună cîntecul de bucurie al tuturor fluierelor din inimi.

★

— E adevărat că Roma noastră a fost întemeiată în 1898 pe cele 7 coline ale noastre, dar noi nu socotim vîrsta comunei după anul acelei întemeieri. Nu, noi o socotim după întemeierea din 1949. Atunci ne-am întemeiat cu adevărat. Din anul acela izvorăsc, iată, și șesurile astea fără capăt, și viile cu viță nobilă, și iazurile cu crap voinic și... Dar eu nu despre inventarul nostru agricol vreau să vorbesc... Sintem bogați, ne-am înnoit, priviți comuna, intrați în casele noastre, ședeți la masa noastră, cinstiți cu noi un pahar și ospătați cu noi... Și apoi poftiți și-n sufletele noastre, în inimile noastre să vedeti ce inventar moral, de încredere, de hotărîre și de voință avem în ele.

Am pus noi vii cum n-au visat bunii și străbunii, am alungat golștile de pe pămîntul nostru, dar am sădit și în noi o conștiință de oameni ai altor timpuri și ai altei filozofii sociale. Da, ați auzit bine, așa am spus „filozofie socială”. Cum se traduce vorba asta? Astfel: „Nu există imposibil! Cînd vezi că nu poți realiza un anume lucru înseamnă că nu ești pregătit indeajuns. Deci: pregătește-te așa cum scrie la carte!”

poțtii zăpezilor și urarea bărbătească: „Pentru și mai multă bucurie, pentru și mai multă frumusețe!”

Nu știu de ce, mie pădurile Carpaților mi se par un curcubeu arcuit orizontal, pe pămînt nu în vîzduh, un curcubeu care se desfășoară dintr-o zare în alta, izvorăște din ape și trece în brazi, din brazi în mestecenii albi și supli, din mesteceni în paltinii îmbrăcați în culori portocalii de toamnă. Am străbătut într-o zi culorile acestui tulburător curcubeu, poposind lîngă foșnetul și culorile pădurilor de-o șchioapă. În fața lor pînă și glasul maistrului pepinier fosnea: — Astea sînt păduri ale anilor 2067 — 2068 — 2069.

Păduri imense de brad, de molid, de paltin, sub cupolele cărora își vor purta pașii oameni care încă nu s-au născut. Am stat să privesc pădurile acelea ale unor ani de dincolo de porțile timpului meu, păduri pe care omul de lîngă mine le dăruia cu atîta simț de răspundere viitorului.

— Cîți arbori ai crescut în viața dumitale?

— Zeci de milioane... Poate sute de milioane...

Oare mai există cineva care să fi atîns asemenea performanță? O, dar mi se pare că nu există nimeni în țara asta care să nu dăruiască ceva cît de modest viitorului. Există cineva care ne-a obișnuit să facem astfel, cineva care s-a dăruit el însuși și total viitorului tuturor. Și miine a devenit azi, și azi va deveni ieri, și va veni mereu un nou miine și un nou azi și cu fiecare bucuria va fi mai deplină, mai cuprin-

care se aprind seara miile de lumini ale cetății albe, acolo unde pădurile din miez-noaptea țării își sfîrșesc drumul sevei și clorofilei ca să înceapă o călătorie nouă și tulburătoare.

Sute de ani, orașul acesta n-a știut că tinerețea și frumusețea lui, bucuriile și bogățiile lui stau ascunse în freamătul înalt al ulmilor, în liniștea gravă a fagilor, în maiestatea stejarilor și în tremurul nostalgic al mestecenilor. Sute de ani, codrii de miez-noapte n-au pătruns decît pînă la ruinele cetății lui Ștefan cel Mare ca niște pîcuri fumurii, să stea de strajă amintirilor unui trecut glorios.

Dar Suceava a devenit în ultimii ani

CIFRE DESPRE APĂ

● 1.037 KILOMETRI este traseul Dunării pe teritoriul românesc, cu un volum de 210 miliarde metri cubi de apă pe an.

● PESTE 900 LA SUTĂ. Cu atît au crescut în România irigațiile în ultimii douăzeci de ani.

● 220.000 KW este puterea hidrocentralei „Gh. Gheorghiu-Dej” de pe riul Argeș, intrată în funcțiune în 1966. În spatele barajului înalt de 165 metri, lacul de acumulare are 467 de milioane metri cubi de apă.

● 400.000 METRI CUBI este „porția” zilnică de apă a Bucureștiului.

● 8.000 MĂSURĂTORI sînt efectuate anual de cele peste 700 de posturi hidrometrice din Republica Socialistă România. Cu titlu de comparație menționăm că, înainte de război, se realizau doar cîteva zeci de măsurători pe an.

● DE 6 ORI mai mare este cantitatea de apă folosită astăzi de industria noastră față de cea antebelică. Orașele consumă actualmente de 3—3,5 ori mai multă apă decît în 1938.

UN MOTOCICLIST ÎN NOAPTE

VII.

Pe urmele unei crime

Asasinarea inginerului Oseev i-a adus în orașelul siberian Kolodin pe maiorul Komolov și pe narator, tânărul locotenent Pavel Cernov de la miliția judiciară a regiunii, care, împreună cu căpitanul Komarovski, șeful miliției din localitate, au început cercetările. Primele dovezi îndreptate bănuielele către un vecin al victimei, vânătorul Șabașnikov. Dar căpitanul Komarovski are îndoieli. Se crede că pumnalul și cizmele i-au fost furate lui Șabașnikov în ajunul crimei de către adevăratul asasin, care s-a folosit de ele. Cum bănuielele care planau asupra funcționarului Andanov de la poștă se spulberă, în atenția anchetatorilor se află, pentru moment, un străin de localitate, venit în vizită la niște rude de lângă Kolodin, precum și motociclistul Jarkov, logodnicul Lenei Samarina, prietena din copilărie a locotenentului Cernov.

— Cum ți-am spus, n-am putut rămâne la Leningrad și m-am întors acasă... Dar mi-am dat seama că nu trebuie să plec niciodată pentru o perioadă prea lungă dintr-un orașel mic, iar dacă o faci e mai bine să nu te mai întorci. Într-o primăvară a venit la Kolodin un circ ambulant, cu un număr senzațional: „Zidul curajului”. Știi ce-i asta: un motociclist gonește nebunește într-o construcție cilindrică de lemn. Lioșa Lopușok — acum este responsabil cultural — m-a tras de mîncă și mi-a spus: „Vino să-ți fac cunoștință cu un om interesant”. Motocicleta duduia, zidul se clătina, iar spectatorii priveau cu respirația tăiată. Motociclistul era, într-adevăr, grozav. Apoi Lioșa mi l-a prezentat. Înainte de a executa încă un număr, tânărul mi-a spus: „Numai pentru dv...” După aceea am început să ne întâlnim. Mi se părea că e un om deosebit. Mereu pe drum, cutreierînd tot felul de orașe, neconținut în primejdie. La un moment dat mi-a propus să lucrăm împreună și am învățat să conduc bine motocicleta. Urma să ne căsătorim, dar am observat că omul meu cutezător, care mi se părea avid de o viață plină, agitată devenise de fapt un negustor și un măscărici. Transforma fiecare cursă primejdioasă în bani. Ii plăceau bravada, succesul ieftin. Trebuia smuls imediat de pe „Zidul curajului”. Și am izbutit s-o fac. S-a mutat la Kolodin și a devenit campion regional, maestru al sportului. Credeam că lucrurile s-au îndreptat definitiv. Dar curînd m-am convins că nu se putea lipsi de bani cîștigați nu tocmai onorabil, de admiratoarele ieftine, de restaurante. În jurul lui au început să se foiască oameni dubioși, afaceriști, fetișcane...

— Și eu m-am întrebat ce caută acest campion la Kolodin.

— Tot mereu se pregătește să plece, dar în clipe mai grele are nevoie de mine. Iși dă seama că fără mine s-ar rostogoli în mocirlă. De aceea vrea să mă păstreze și pe mine și viața-i flustratică de „artist”. Și apoi, ca să fiu sinceră, nici eu nu mă pot hotărî s-o rup cu el...

Ce i-aș putea spune? Nici eu, nici altcineva n-am putea s-o ajutăm... Focul arde cu vîlvății înalte, iar „Jawa” ne privește, ca un ciine credincios, cu ochiul bombat al farului.

Urma necunoscutului

„Mă apropii de o potecă îngustă din taiga, copacii foșnesc în preajmă, iar un fascicul subțire de lumină aleargă prin pădure... Mă trezește o tuse ușoară, delicată. Komarovski, cu poalele mantalei ridicate, șade călare pe un scaun.

— Într-adevăr, somnul este o mare binefacere a tinereții — îmi spune el. — Te-am sunat de câteva ori, dar n-ai răspuns.

Mă frec la ochi. Telefonul, negru, stă pe masă ca un reproș.

— Ei, ce se aude cu Andanov? — continuă căpitanul.

— A călătorit cu trenul. Are un alibi bun.

— Așa m-am gândit și eu. Am niște noutăți pentru dumneata. Pomiluiiko sosește poimîine. Am primit și rezultatul analizei de la regiune. Să știi că s-a dat de urma necunoscutului. A fost văzut în taiga, la vînătoare.

Peste o jumătate de oră sîntem la sec-

ție. Am în față hîrtia expediată de la laboratorul de criminalistică. Analiza amprentelor digitale lăsată de asasin pe hîrțile lui Oseev arată că mînușile, așa cum am presupus și noi, de altminteri, fuseseră muiate în benzină, o benzină care conținea și ulei de mașină.

— Ucigașul a manevrat un motor cu combustie internă — observă Komarovski.

Desen de V. Kovenatki

rovski. — Șabașnikov, însă, n-a avut niciodată de-a face cu asemenea motoare. Iar în casa lui nu există urmă de lubrefianți.

— Trebuie, deci, să admitem lucrul cel mai evident: criminalul s-a folosit de motocicletă sau de o bicicletă cu motor...

— În ultimul timp, în orașul nostru s-au înmulțit motocicliștii. Mai cu seamă după deschiderea șantierului.

— Nu prea îmi vine să cred că s-ar găsi mulți vînători care să circule cu motocicleta în puterea nopții pe asemenea drumuri. Crima a fost comisă la ora 12 și 7 minute. Trebuie să ne interesăm printre localnici dacă n-a auzit vreunul dintre ei, pe la miezul nopții,

zgomot de motocicletă sau bicicletă cu motor. În felul acesta am reuși, poate, să stabilim itinerarul.

Komarovski dă la o parte perdeaua care acoperă harta Kolodinului. Niște cerculețe fixează pe hartă locurile în care s-au petrecut în ultima vreme infracțiuni.

— N-o fi avînd vreo legătură cu povestea asta? Privește... — îmi spune căpitanul, arătîndu-mi două cerculețe trasate la marginea orașului. Apoi adaugă: — Nu de mult au dispărut două motociclete. Una a fost găsită în pădurea de lângă Kolodin, dar pe cealaltă n-am putut-o descoperi. Nu se știe cine e hoțul. Se pare că e una și aceeași persoană. Ciudat e, însă, că pînă acum la noi nu s-au furat motociclete. N-are avea nici un sens. Unde să fugă hoțul cu ea? În taiga?

— Ce rost are să dezlegăm șarade? Mai bine să ne ocupăm de necunoscutul care a venit la rudele lui de lângă Kolodin.

— În povestea asta o să ne dea o mîna de ajutor Keșa. Îl aștept dintr-o clipă într-alta. Îl știi pe Keșa Turhanov?

Turhanov este cel mai bun vînător de prin partea locului, căutător de zibeline. În timpul războiului, cu banii dăruiți de el, au fost construite două avioane de vînătoare. Auzisem de Keșa cu mult mai înainte de a învăța să zitesc.

— Ne-a ajutat de multe ori — continuă mulțumit Komarovski. — Nu există vînător care să urmărească mai bine ca el prada după urme.

Keșa Turhanov dă la o parte secretara și intră fără să bată în ușă. Are un principiu al lui: dacă e nevoie de tine, intră. Oamenii ar trebui să se întâlnească pretutindeni la fel de simplu cum se întîlnesc în taiga. Keșa nu e tînăr, e puțin adus de spate, dar e puternic. Spinarea i s-a obișnuit să ducă greutatea de cite două puduri, iar picioarele să străbată cite treizeci de verste pe zi. Ochii-i înguști privesc ager și pătrunzător.

— Bună ziua, anchetatorule. M-ai chemat?

Komarovski îi vorbește despre noul vînător care s-a ivit în preajma Kolodinului. Keșa pufăie din lulea și-l privește țintă pe căpitan. Așa e el: dacă vrea să ajute, ajută, dacă nu — nu încerca să afli vreun răspuns de la el. Faptul că sîntem „reprezentanți ai autorităților” nu-l impresionează. Dar știe că munca noastră este dreaptă, necesară, și el prețuiește mai presus de orice dreptatea și legea.

— Știi despre cine-i vorba, anchetatorule. A venit în vizită la niște rude dintr-un sat apropiat și stă acolo.

Pornim la drum cu „GAZ”-ul Comitetului executiv. E o zi înnoată și bate vîntul. Drumul pe care mergem se numește pompos șoseaua Polunino. Dar nu-i decît un drum vicinal, lung de 70 de kilometri, care face legătura între Kolodin și gara Polunino. Cîndva, dru-

mul avea o oarecare importanță, dar acum ar trebui să circule pe el numai autoșenilete.

— Keșa, ești sigur că-l mai găsim?

— Pe vînător? Păi chiar azi noapte a stat la pîndă. Acum se odihnește...

— De unde știi, Keșa?

— Păi în taiga se vede totul în jur. Nu e ca-n oraș.

La kilometrul 12 apucăm pe un drum îngust și curînd ajungem în satul cu pricina. În preajma caselor nu e nici un copac. Așa-i obiceiul la siberieni, deprinși să trăiască în vrăjmășie cu pădurea. Oprim în fața unei izbe mari, cu cinci pereți.

Vînătorul nu pare de loc surprins de vizita inopinată a miliției. Are nasul coroiat și fața smeadă și poartă un cojoc fără mineci.

— Spuneți că aveți ceva de discutat cu mine? Vă stau la dispoziție.

Apoi se prezintă. Sașcenko Evgheni Petrovici, 38 de ani, inginer la Oficiul P.T.T. dintr-un mare oraș siberian. A venit în vizită la rude. Sașcenko ne povestește amănunțit despre călătoria lui la Kolodin, la Șabașnikov. A aflat de tragica întîmplare și e dispus să ne ajute cu ce poate.

— Sînt în căutarea unui cîine bun de vînătoare. Am avut un copoi extraordinar, Orest. Dar a murit. Ce v-aș putea spune despre vizită? Știi, Șabașnikov era amețit de băutura. A trebuit să amin cumpărarea cîinelui.

— Veniți pentru prima oară la Kolodin?

— Da.

— Ați stat mult la Șabașnikov?

— Vreo cincisprezece minute. Era aproape 9 cînd am plecat.

— Ați pornit direct spre casă?

— Direct.

— Și la ora 12 erați acasă?

— Nu, e o poveste lungă. La miezul nopții mă aflam pe șoseaua Polunino.

— Singur?

— Ca un cîine! Pierdusem cursa și am fost nevoit să aștept o ocazie. Spre ghinionul meu, însă, n-a trecut nici o mașină. Nu știam că e o șosea absolut pustie, așa încît a trebuit să merg pe jos.

— N-ați întîlnit pe nimeni în drum?

Sașcenko își dă seama în sfîrșit că am venit la el pentru a-i stabili alibiul. În privirea-i senină izbucnește o scînteie de alarmă, care se stinge însă imediat.

— Cu cine să te întîlnești pe un astfel de drum la miezul nopții? Deși... Cred că i-ați putea lua urma.

— Cui?

— Motociclistului. La Viselki, la cîțiva kilometri de Kolodin, m-am așezat lângă o mică gheretă să mă odihnesc. Am auzit duduie de motocicletă. Am strigat să oprească, dar motociclistul a țîșnit pe lângă mine, de parcă s-ar fi temut de ceva.

— Cum arăta?

— Cozorocul șepcii îi acoperea fața și, apoi, nici nu l-am privit atent. Mi s-a părut că atunci cînd a trecut prin dreptul meu a întors capul.

— Dar marca motocicletei ați reținut-o?

— Cred că era un „IJ”.

— Nu v-ați putea aminti mai exact la ce oră s-a întîmplat?

— Ba da. Cînd motociclistul a trecut glont pe lângă mine am privit anume ceasul. Mi s-a părut suspect, nu știu de ce, și am vrut să anunț miliția, dar mi-ați luat-o înainte. Era 1 fără 18 minute. Am reținut exact ora.

— Vă mulțumim pentru ceea ce ne-ați spus.

Sașcenko, în cojocu-i fără mineci, îmbracă niște cizme greoaie de vînător și ne conduce pînă la mașină.

Viktor Smirnov

(Va urma)

Alexandra Nazarova este actriță la teatrul „Ermolova” din Moscova. De curând, cinematograful a „răpit-o” Taliei pentru două filme. Deocamdată.

CINEMA

Actorii și regizorii...

De câte ori, în străinătate, trec pe lângă afișe cât un bloc cu mai multe etaje care o reprezintă pe Elizabeth Taylor sau pe Sophia Loren, pe Fernandel sau pe Jean Gabin, când citesc pe generic că cutare firmă îi prezintă pe Anna Magnani sau pe Marcello Mastroianni (chiar așa — întâi interpretii!) în filmul regizorului cutare, mă întreb de fiecare dată: de ce sînt atît de bine valorificați actorii în Occident? Să fie oare producătorii niște oameni cu suflet de aur, care-i adoră pe actori? Firește că nu. Dar ei cunosc perfect psihologia spectatorului, știu că toți banii investiți într-o „stea” sau alta, îi recapătă însuși.

Nouă nu este profund străin acest gen de reclamă. Nu putem însă să nu ținem seama de faptul că actorul este purtătorul ideilor în filme și în piese. Iată de ce e în interesul nostru să ne îngrijim de acest favorit al publicului, să ne gândim cum să-i dezvoltăm cât mai deplin talentul.

În cercurile artistice se vorbește mult de primatul regiei. Unii regizori sînt convinși că se pot descurca foarte bine fără actori. Pe de altă parte, mulți tineri simpatici și draguți sînt convinși că e foarte simplu să fii actor. Aici sînt vinovați în mare măsură tot regizorii, care se laudă că pot face actori din nimic. „Dacă nu iese cu unul, încerc cu altul”.

Nimeni nu poate nega că arta modernă are nevoie de un organizator, de un profesionist de înaltă calificare, de un maestru-regizor. Totuși, la început a fost Actorul. De altminteri, chiar regizorii — care în vorbe sînt încredințați că pot pune în scenă fără ajutorul nimănui pînă și cartea de telefon — se zbat, de obicei, să-i aibă în spectacolele lor pe cei mai buni actori. Fac mofturi, se ceartă, pretind actori, fiindcă știu că altfel nu iese nimic.

Aș vrea să citez ca exemplu de armonioasă, deplină colaborare artistică și unitate de vederi, filmul „Ultima lună de toamnă” al regizorului Vadim Derbenev, cu Evgheni Lebedev în rolul principal. Aici regizorul nu a urmărit de loc să ne demonstreze: „ia uitați-vă

ce actor am creat eu!” Și nici actorul nu ne spune: „să vedeți cum am să-i întunec eu pe toți, cum am să mă ridic deasupra tuturor!” Nu. Este doar o uimitoare întâlnire între trecut și prezent, între tinerețe și un bătrîn dintr-un sătuc pierdut. Mi-e necaz, că nu eu am jucat acest rol, că nu mie mi l-au propus, că nu m-am întîlnit pe ecran cu un asemenea regizor cu care să gîndesc la unison.

Nu cunosc laboratorul de creație al lui Gheorghî Tovstonogov, dar îi cunosc și prețuiesc spectacolele și simt că atunci cînd alege o piesă, care va fi opera lui, vede personajele prin anumiți interpreți reali.

Sînt convins că orice experiment, orice căutări ultramoderne vor ajunge în cele din urmă la actori. Nu se poate să nu ajungă. Fiindcă arta de azi nu poate trăi fără actori.

Mihail Jarov

Artist al poporului al U.R.S.S.

...Actorii și publicul

În îndelungata-i carieră de patru decenii, Andrei Fait a interpretat mai ales personaje negative. Regizorii se minunează de inepuizabila-i fantezie care îl ajută să nu se repete, să spună mereu ceva nou, îl apreciază și îl angajează cu plăcere și cu certitudinea reușitei pentru acest gen de roluri. În schimb publicul... Multe i-a fost dat să tragă de la spectatorii revoltați contra personajelor lui rele.

Andrei Fait a debutat pe vremea filmului mut într-un rol de spion. După aceea a fost un fioros ofițer prusac, șef de bandă, iarăși spion. Lumea a început să-și spună: „Trebuie să aibă el ceva că nu joacă decît roluri dintr-astea”. Pe urmă s-a trecut chiar la represalii. În 1948, a jucat în filmul „Tinăra gardă” al lui Serghei Gherasimov rolul unui ofițer german SD, o brută cu înfățișare elegantă și maniere distinse. Filmările aveau loc la Krasnodon, acolo unde au acționat membrii „Tinerei gărzi”. Intrucît se lucra toată ziua, actorii nu-și mai schimbau hainele și umblau așa prin oraș. Locuitorii se obișnuiseră cu uniforme germane, știau că purtătorii lor sînt actori și totuși nu-i „iertau”. „Asta-i ticălosul de fascist care o arestează pe Liuba Șevțova” — auzea mereu Andrei Fait în spatele lui. Trecătorii îi aruncau niște priviri care nu promiteau nimic bun, iar la piață, pînă reușea să-și cumpere un litru de lapte, îi trebuia multă răbdare și perseverență. Inna Makarova, Nonna Mordiuokova, Liudmila Șagalova, Serghei Gurzo, V. Ivanov și alții din „Tinăra gardă” erau serviți prompt și ieftin, pe cînd Andrei Fait trebuia să aștepte, să se roage și să plătească dublu.

Puținele pauze pe care le-a făcut interpretînd personaje onorabile, nu i-au fost de mare folos. Regizorii l-au utilizat anume ca să inducă publicul în eroare, să-l facă să creadă că are de-a face iarăși cu un ticălos și el de fapt să fie om de treabă.

Plîngîndu-se odată unui confrate de ingratițudinea ipostazei lui de „negativ”, Andrei Fait i-a spus:

— Nici n-ai idee cît e de greu. Cînd un actor capătă un rol pozitiv are deplină posibilitate să facă cunoștință cu prototipul eroului său. El poate să se ducă în colhoz sau la academie, să afle despre munca, obiceiurile și caracterul omului respectiv și chiar să-și însușească deprinderile lui profesionale. Dar să zicem că ți se încredințează rolul unui diversionist. Să-l cunoști în deplină acțiune, nu se poate. Cînd lucrează, e invizibil, cînd e prins, nu mai „lucrează”. La închisoare sau la tribunal este alt om. Așa că ești silit să recurgi la documente, la opere literare sau la propria-ți fantezie.

Și după tot acest efort, auzi: „Iată-l pe ticălosul care...”, „Îți vine să-l stringi de gît...” etc., etc.

Această amenințare nu-i chiar vorbă goală. Pentru a scăpa de răzbunarea... fizică a publicului, „răufăcătorul” de acum vreo două decenii al ecranului italian, Osvaldo Valenti, a fost nevoit să joace în „Două orfelime” rolul lui Pierre, băiatul bun, infirm și terorizat de fratele lui mai mare.

Dar să revenim la Andrei Fait. În momentul de față el interpretează, bineînțeles, tot un personaj negativ, în filmul „Lampa lui Aladin”. Singura lui consolare este că același rol i-a fost încredințat și acum treizeci de ani, dar atunci filmările s-au întrerupt. După trei decenii, regizorul Boris Rițarev nu l-a găsit pe actor prea bătrîn. Cazul e, probabil, unic.

Dar Andrei Fait mai are o șansă. Fiul lui este regizor și un băiat iubitor și respectos cu părintele lui. De aceea actorul speră să primească măcar de la el un rol pozitiv. Așa încît să nu ajungă să-și spună: „Și tu, Brutus...”

PORTRET

Schimbările la față ale lui Ivan Mikolaiciuk

David Motuzka este prins de dușmani și supus unui interogatoriu chinuitor. La capătul lui, tînărul frumos și athletic este de nerecunoscut — cu obraji supti și ochii infundați în orbite.

Pentru a putea arăta așa, actorul ucrainean Ivan Mikolaiciuk, interpretul lui David Motuzka în filmul „Furtuna” care-i în curs de turnare la studioul „Dovjenko” din Kiev, n-a vrut să se bizuie numai pe machiaj: el n-a mîncat nimic vreme de trei zile. Tras la față, cu voce stînsă și abia urnindu-și picioarele, Mikolaiciuk a fost formidabil în scena interogatorului. Regizorul nu-și mai găsea locul de entuziasm, dar cînd a aflat cu ce preț fusese obținută autenticitatea, l-a implorat pe interpret să nu permanentizeze metoda. Ținea mult la el și în afară de asta îi aștepta și alte scene grele...

Nevoia de autenticitate și oroarea de fals sînt credoul artistic al lui Ivan Mikolaiciuk, tînără vedetă a ecranului ucrainean. Dar steaua de azi a văzut

Ivan Mikolaiciuk în rolul lui David Motuzka

primul film cînd trecuse de jumătatea vîrstei lui actuale: la 14 ani. După aceea, în satul lui au început să se aducă sistematic filme și n-a scăpat nici unul. Cu ochii pe pînă, visa pe rînd să aibă profesia tuturor eroilor care se perindau în fața lui. Dar s-a făcut actor, asigurîndu-și astfel posibilitatea de a fi tot ce vrea.

Primul rol, care i s-a încredințat cînd era încă student în anul II, a fost apropiat de biografia lui: țaranul Ivan Policiuk din „Umbrelele strămoșilor uitați” de Serghei Paradjanov. În film, care a rulat cu succes pe ecranul mondial, inclusiv pe cel românesc, actorul a creat imaginea plină de poezie a unui huțul care își poartă dragostea nestînsă prin toate chinurile și suferințele, prin întreaga-i viață.

După aceea a fost marele cobzar al poporului ucrainean, Taras Șevcenko. Filmul s-a intitulat „Visul” și i-a cerut lui Mikolaiciuk o muncă cu adevărat titanică. Pentru că pe lângă că un astfel de personaj venerat de o țară întreagă trebuia realizat cu maximă autenticitate, actorul mai avea de luptat cu amintirea a doi mari interpreți ai lui

Șevcenko: Amvrosi Bucima și Serghei Bondarciuk. Și Mikolaiciuk a pornit să caute, să citească, să se bucure și să disperse. Cînd filmul a fost gata, publicul l-a declarat învingător.

A treia față a lui Ivan Mikolaiciuk a fost aceea a ofițerului alb Brikin din filmul „Vipera”, care trădează și ucide cu sînge rece. Experiența a fost foarte prețioasă pentru actor. Filmul următor, „Furtuna”, după romanul lui Andrei Golovko, i-a dat posibilitatea să interpreteze rolul lui David Motuzka, comunist, luptător pentru adevăr, erou al războiului civil.

PICTURA

Detectivul a găsit un Rembrandt!

La muzeul Ermitaj din Leningrad s-a făcut o descoperire de mare importanță artistică: s-a stabilit că tabloul „Închinarea magilor” de Rembrandt, despre care se credea că este o copie, este original. Descoperirea a făcut-o Irina Linnik.

Drumul spre prestigiul internațional de care se bucură azi a început în 1946, cînd Irina Linnik, proaspătă absolventă, s-a prezentat la directorul Ermitajului și a cerut să se ocupe de Rembrandt. Dar dreptul acesta la marile muzeu leningrădean, unde lucrează atîția specialiști recunoscuți, trebuia cîștigat. Și Irina Linnik l-a cîștigat, însușindu-și o cultură enciclopedică, devenind o autoritate în materie de pictură olandeză și flamandă.

Tabloul „Închinarea magilor” a fost achiziționat de Ermitaj în 1923, ca o copie a cunoscutei pinze de Rembrandt al cărei original se află în Suedia, la Muzeul de artă din Göteborg. Înregistrat ca atare, a fost depozitat în fondul Ermitajului unde a stat pînă acum cîteva zile, cînd cu solemnitatea cuvenită, și-a luat locul în sălile muzeului.

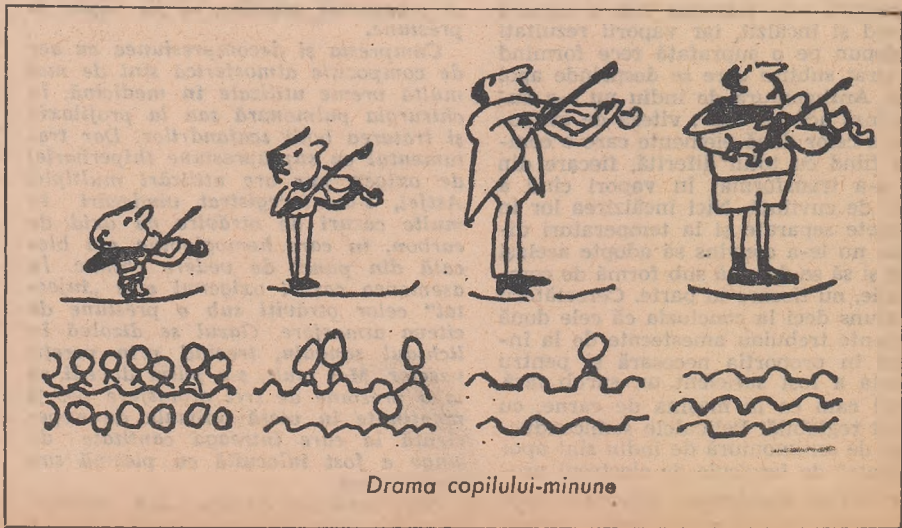
În depozit Irina Linnik se duce zilnic, chiar cînd este foarte ocupată. Intră și „ca un adevărat detectiv, mă uit atent la tablouri. Marile descoperiri pornesc de la lucruri foarte simple”.

Și chiar așa a fost. Zăbovind în secția vechilor măestri olandezi, i s-a părut că observă pe tabloul „Închinarea magilor” semnătura lui Rembrandt. Studiind cu atenție tabloul, a descifrat și data: anul 1632. Irina Linnik știa că Rembrandt nu-și repeta niciodată operele, dar mai știa că originalul se află la Göteborg. Din clipa aceea n-a mai avut liniște. Un argument puternic în sprijinul bănuielii sale era coloritul tabloului, un așa numit camaieu — pictură în care se folosesc tonurile unei singure culori. Rembrandt a pictat în acest fel exact în perioada din care data „Închinarea magilor” și erau cunoscute șase camaieuri ale sale. Să fi fost acesta al șaptelea?

Punîndu-se imediat în legătură cu muzeul din Göteborg și studiind biografia „originalului” păstrat acolo, Irina Linnik a aflat că încă din 1912 existau îndoiele în legătură cu autenticitatea lui. Dar în 1915, un specialist din acea perioadă l-a declarat original, cu toate că tabloul nu purta nici semnătura lui Rembrandt, nici data — și soarta i-a fost pecetluită. Această decizie a determinat timp de patru decenii și destinul tabloului de la Ermitaj, pe care nimeni nu l-a studiat atent, considerîndu-l aprioric o copie.

Confruntări, comparații, probe — s-au făcut de toate. Au fost invitați specialiști străini. Cînd profesorul Kurt Bauch, cunosător de renume mondial al operei lui Rembrandt, i-a spus: „Doamnă, vă felicit, descoperirea dumneavoastră este senzațională”, Irina Linnik a răsuflet ușurată.

arta

Drama copilului-minune

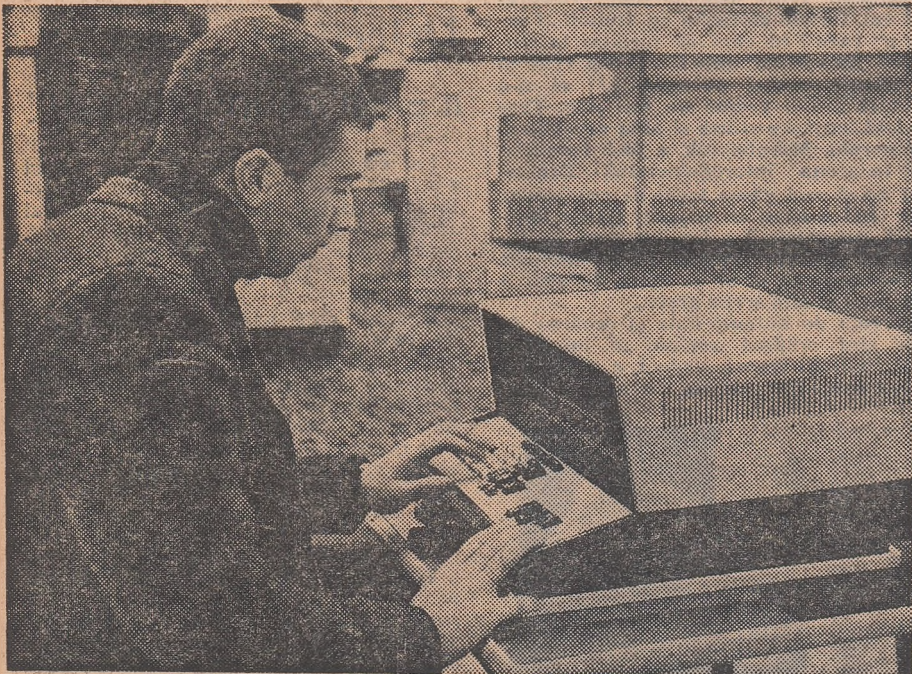
ELECTRONICĂ

75 de transistoare pe o unghie

A avea douăzeci și cinci de ani înseamnă a fi în floarea vârstei. Doar pentru o mașină de calculat electronică este o vîrstă mai mult decît venerabilă, la care se poate retrage în istorie. Este cazul primului calculator electronic, construit la Universitatea din Pennsylvania, care adăporea vreo 18 000 de tuburi electronice, 10 000 de condensatori, 1 000 de întrerupătoare, 1 500 de relee electromecanice, fără a socoti și elementele mai puțin impor-

Peliculele nu depășesc o miime de milimetru în grosime și par a fi superioare multor produse similare.

La prima vedere micromodulii fabricați prin tehnica straturilor subțiri pot fi luați drept timbre poștale cu modele... abstracte. Puncte verzi, cafenii și roșcate se combină în niște ornamente arbitrare. În realitate fiecare centimetru pătrat conține peste o sută de detalii. Pe o plăcuță de siliciu cît o cincime dintr-o unghie încap 15 transistoare, 7

EDVM nu se poate lăuda cu viteza lui BESM-6, căci îi trebuie 2-3 secunde pentru a extrage o rădăcină pătrată. Își îndeplinește însă ireproșabil funcția de ajutor al inginerilor, contabililor și economiștilor în producție.

tante. În total cîntărea 30 de tone și ocupa o sală întreagă, dar, în comparație cu predecesorii săi mecanici, calcula extraordinar de repede. Zece ani mai târziu, în 1953, Uniunea Sovietică producea cea mai modernă mașină din Europa, BESM-1, care se mindrea cu 8 000 de operații pe secundă și 1 024 de cuvinte „memorate”. Aceeași fabrică a ajuns acum la tipul BESM-6 care efectuează un milion de operații matematice pe secundă și reține 32 000 de cuvinte. Deși „aptitudinile” i-au crescut de peste o sută de ori față de fratele lui mai mare, calculatorul se mulțumește cu un spațiu extrem de modest.

Cum s-a realizat acest tur de forță? Prin miniaturizare, una din trăsăturile fundamentale ale revoluției tehnico-științifice, care realizează concomitent o reducere a dimensiunilor și o creștere a randamentului. În electronică cea dintîi transformare de răsunet a fost introdusă de tuburile electronice, socotite astăzi prima „generație”, care a fost urmată de semiconductori, elemente cu mult mai mici și mai capabile. Dar și aceștia au început să fie puși în umbră de cea de a treia generație, reprezentată de moduli, sisteme microscopice realizate în straturi subțiri, care au cerut tehnologiilor să-și schimbe complet pînă și felul de a gândi. S-ar putea face o analogie între situația acestor specialiști și cea a unui sculptor devenit subit pictor. În loc să-și vadă opera în spațiu, el este nevoit să se limiteze la o suprafață.

Tehnica straturilor subțiri nu mai folosește uneltele obișnuite de prelucrare a metalelor, ci apelează la lumină, la căldură și la chimie. În Uniunea Sovietică, o idee simplă dar originală a permis să se pună la punct producerea peliculelor de antimoniură de indiu. În mod obișnuit creuzetul cu substanța respectivă este introdus într-o cameră cu vid și încălzit, iar vaporii rezultați se depun pe o suprafață rece formînd un strat subțire care se desprinde apoi ușor. Antimoniura de indiu nu s-a supus însă acestor legi; viteza de evaporare a celor două elemente care o compun fiind cu totul diferită, fiecare din ele s-a transformat în vapori cînd a găsit de cuviință. Nici încălzirea lor în creuzete separate și la temperaturi diferite nu le-a convins să adopte același ritm și să se depună sub formă de combinație, nu fiecare în parte. Cercetătorii au ajuns deci la concluzia că cele două elemente trebuiau amestecate de la început în proporția necesară și pentru aceasta a fost suficient un șurub fără sfîrșit cam ca la mașina de carne, cu viteză reglabilă. Peliculele semiconductoare de antimoniură de indiu sînt apoi „palpate” de fascicule de electroni produse într-un accelerator, pentru a verifica dacă nu au rămas cu vreun defect.

diode, 15 rezistențe și un adevărat labirint de legături.

Asemenea moduli au servit la fabricarea unor aparate de recepție radio de mărimea unei monede de o rublă, prin intermediul cărora Kosmos 186 și Kosmos 188 au primit ordinul să-și dea mîna. Căci microelectronica realizează adevărate minuni în instalațiile de calcul, sistemele de comandă și reglare, tehnica măsurătorilor, radio și televiziune. Unde se va ajunge oare cînd cea de a patra generație de instalații — denumite optice sau hibride —, care se inspiră din lumea animalelor (aportul bionicii nu mai poate fi contestat) și se află încă în stadiul de laborator, vor mări și mai mult viteza de comutare sau de calcul?

FIZICĂ

Vindecarea la presiuni înalte

Tratarea pacienților cu oxigen la presiuni mari a început să capete în ultimii ani o tot mai mare însemnătate în medicină. Deocamdată, totuși, această terapie este aplicată numai în mari, complicate și costisitoare camere de înaltă presiune, care există în puține exemplare. Pentru a crea însă noi posibilități de acțiune tratamentului cu oxigen la presiune înaltă, se lucrează intens la construirea unor camere mai ieftine, în care numai pacientul, nu și medicul și personalul auxiliar, să fie supus la presiune.

Compresia și decompresia cu aer de compoziție atmosferică sînt de mai multă vreme utilizate în medicină, în chirurgia pulmonară sau la profilaxia și tratarea bolii scafandrilor. Dar tratamentul cu suprapresiune (hiperbarie) de oxigen pur are utilizări multiple. Astfel, s-au înregistrat vindecări în multe cazuri de otrăvire cu oxid de carbon, în care hemoglobina era blocată din punct de vedere chimic. În asemenea cazuri oxigenul este „injecat” celor otrăviți sub o presiune de cîteva atmosfere. Gazul se dizolvă în lichidul sanguin, trecînd prin pereții vaselor. Mai mult, s-a putut dovedi că la o presiune de trei atmosfere pot fi menținute în viață animale de experiență la care întreaga cantitate de sînge a fost înlocuită cu plasmă sau ser glucozat.

Hiperbaria cu oxigen și-a dovedit eficiența și la tratarea și operarea unor

pacienți care, din cauza unei leziuni a peretelui despărțitor al inimii, sufereau de o permanentă lipsă de oxigen în sînge. Iar în ultimul timp, se încearcă, prin transferarea suferinșilor într-o cameră de oxigen sub mare presiune, frînarea procesului de atrofiere a țesuturilor inimii în cazurile de infarct.

Foarte bune rezultate s-au obținut, de asemenea, în tratamentul infecției rezultate de pe urma arsurilor pricinuite de gaze, infecție provocată de microbii anaerobi, care pot trăi numai într-un mediu lipsit de oxigen.

S-au făcut și încercări de utilizare a tratamentului cu hiperbarie la tumorile canceroase în care, după teorii controversate, un rol hotărîtor l-ar juca lipsa de oxigen din țesuturi. Rezultatele sînt însă, cel puțin deocamdată, îndoielnice.

La multe din încercările de pînă acum, marile camere de compresie s-au vădit a fi însă nepractice, întrucît toate persoanele care lucrau în ele, trebuiau apoi „decomprimate”, după o procedură lentă și complicată. După o oră de ședere într-o cameră cu patru atmosfere presiune sînt necesare aproape două ore de decomprimare. În același timp, s-a constatat că, în cele mai multe cazuri, nu este nevoie de un tratament special sau de operarea pacienților în camera de compresie: la arsurile pricinuite de gaze sau la intoxicațiile cu somnifere, de pildă, e suficientă simpla introducere în hiperbarie. De aceea, în noile camere individuale, experimentate acum, pacientul e singur, pe o targă, într-un fel de container în formă de tub. El este conectat la un mare număr de instrumente de verificare a activității inimii, creierului și aparatului respirator și poate fi observat și printr-o fereastră. Mai există însă totuși anumite greutăți create de atmosfera de oxigen în care, așa cum a arătat-o catastrofa înregistrată în S.U.A. cu cabina „Apollo”, substanțele inflamabile iau foarte ușor foc. Se caută deci a se evita orice scînteie și se tratează astfel interiorul camerelor încît descărcările electrostatice să fie imposibile.

(După A.P.N.)

MATEMATICĂ

Probabilitatea și calculul ei

În urmă cu vreo trei sute de ani, un jucător în zaruri l-a întrebat pe marele matematician și filozof francez Blaise Pascal, cum ar putea să-și anticipeze șansele, astfel încît să cîștige cît mai mult. Răspunsul pe care l-a dat atunci Pascal a marcat începutul unei noi discipline matematice, calculul probabilităților care astăzi se dezvoltă cu rapiditate, găsindu-și aplicare în mai toate ramurile științei.

Asemenea domnului Jourdain, eroul lui Molière, care făcea proză fără să știe, noi efectuăm zilnic — fără să ne dăm seama dar de nenumărate ori — calculul probabilităților. Îl efectuăm intuitiv și rudimentar, firește, dar multe dintre hotărîrile noastre se bazează pe rezultatele lui: ce șanse sînt să plouă sau să luăm autobuzul la timp sau să învingă cutare echipă la fotbal ș.a.m.d.? Adesea, însă, cele ce se întîmplă contrazic, în mod flagrant, așteptările noastre.

Fizicianul G. Gamov lucra într-un rînd într-un edificiu cu șapte etaje, avîndu-și laboratorul la etajul II. El a constatat că, atunci cînd voia să urce, găsea aproape cu regularitate liftul pe cale de a coborî. Concluzia (umoristică) a lui Gamov a fost că la etajul VII se fabrică ascensoare care sînt depozitate în subsol. Dar cînd și-a mutat laboratorul la etajul VI și a început să aibă nevoie să coboare, fizicianul s-a lovit de o nouă realitate: aceea că, în majoritatea cazurilor, liftul urca. Gamov a elaborat o nouă teorie: ascensoarele se fabrică la subsol și sînt trimise pe acoperiș de unde sînt luate cu elicopterul.

Lăsînd însă gluma la o parte, explicația incurcăturii în care era pus fizicianul e foarte simplă: cînd te afli la un etaj inferior, sînt cele mai multe șanse ca liftul să circule pe undeva, deasupra ta; invers, cînd te găsești la un etaj superior, e mai probabil ca liftul să fie „dedesubt”, pe cale de a urca.

Unul dintre cele mai interesante aspecte ale calculului probabilităților îl dezvăluie așa-numitul „paradox al zilei de naștere”. Să ne imaginăm un grup de 23 de persoane. Ce șanse există ca două dintre ele să se fi născut în aceeași zi și în aceeași lună? Foarte mici, veți spune dv. Și vă veți înșela. Căci există

S

Știința

peste 50 la sută șanse pentru o astfel de coincidență.

Să calculăm împreună, luînd două persoane la întîmplare. Probabilitatea ca datele nașterii lor să nu fie aceleași este de 364 din 365 de zile cit are anul. Șansa ca o a treia persoană să fie născută în altă zi decît celelalte două este de 363/365; pentru o a patra persoană — 362/365 etc. Probabilitatea de a avea loc o întreagă serie de evenimente separate (în cazul de față datele de naștere), este produsul dintre probabilitățile fiecărui eveniment individual. În exemplul citat, trebuie deci înmulțite între ele fracțiile respective. Faceți operația și veți descoperi că, într-un grup de 23 de persoane, sînt ceva mai mult de 50 la sută șanse ca două persoane să se fi născut în aceeași zi și aceeași lună.

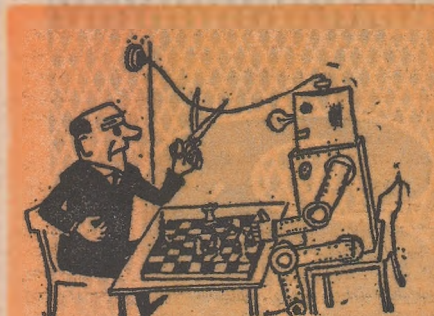
Cu cît crește grupul, cu atît mai repede sporește aceste probabilități. La 30 de persoane, șansele de coincidență sînt de 70 la sută, iar la 50 de persoane ele trec de 97 la sută. Pare contrar bunului simț? Engels spunea, pe drept cuvînt, că nu totdeauna bunul simț are dreptate.

Mai încercați un experiment: pariați cu cineva că, din douăzeci de automobile care vor trece prin fața dv, cel puțin două vor fi identice în ceea ce privește ultimele două cifre ale numărului lor. Ce șanse aveți să cîștigați? De șapte ori mai mari decît adversarul dv!

Alt exemplu de bizarerie aparentă: dacă o familie are trei copii, care este probabilitatea cu toți să fie de același sex? Sintem tentați să raționăm cam așa: de vreme ce cel puțin doi dintre copii sînt de același sex, al treilea are cam 50 la sută șanse să fie la fel cu ei. Dar lucrurile stau altfel. Notînd cu B băiatul și cu F fata, combinațiile posibile sînt: BBB, BBF, BFB, BFF, FBB, FBF, FFB, FFF. Deci, din opt combinații, numai două sînt identice în materie de sex, ceea ce înseamnă că probabilitatea ca toți trei copiii să fie de același sex este de 35 la sută.

Și tot astfel, în cazul unui menaj cu patru copii, aparent sînt mai multe probabilități să fie doi băieți și două fete. Aparent numai, căci în realitate, dintre cele 16 combinații posibile (între B, B, F și F) numai în șase cazuri ies doi la doi, celelalte fiind în favoarea unei împărțiri de trei la unu.

Iată, deci, că „intuiția” nu face totdeauna un bun calcul al probabilităților. O ultimă dovadă? Mulți își închipuie că, dacă un ban zvîrlit în aer a căzut de cîteva ori la rînd cu „capul” deasupra, sînt cele mai mari șanse ca, la aruncarea următoare, să iasă „coroana”. Nimic mai fals! Fiecare aruncare își are propriul său procent de probabilități de a ieși cu „capul” sau „coroana”, exact 50 la sută!

Un mat sigur

PETROCHIMIE

Braconierul mărilor...

Petrolul... Aurul negru! A intrat în mitologia modernă ca un nou „nervus rerum gerendarum”. Și iată că astăzi, din binecuvîntat, a început să fie și blamat. La Florența, cu prilejul recențelor inundații, reziduurile lui au făcut mai mult rău decît apele care s-au revărsat; în porturi și în largul mărilor, evadat de voie sau de nevoie din

Detergenții sînt transportați cu elicopterul

pintecile tancurilor petroliere distruge totul în calea lui, roade plăjile ca un cancer, otrăvește păsările, ucide scoicile, peștii, focile. Miraculosul produs devine în zilele noastre, datorită intensului comerț maritim, un primejdios braconier al mărilor a ridicat din nou în fața oamenilor de știință problema poluării apelor.

Recent, specialiștii din diferite țări, printre care și Uniunea Sovietică, au reluat discuțiile cu privire la problemă, deosebit de importantă dacă ținem seamă că, actualmente, potrivit statisticilor, pe fluviile, mările și oceanele globului navighează peste 5 000 de petroliere. Accidentele primejduind prin revărsarea petrolului zeci și sute de mile sînt relativ rare. Dar mai toate vasele își curăță tancurile din mers, ceea ce e o adevărată calamitate pentru flora și fauna marină.

Pentru înlăturarea pericolului pe care-l prezintă pinzele de petrol plutitoare, institutele de cercetări și birourile de proiectări sovietice au elaborat o serie de metode eficiente cum sînt instalațiile de epurare a apei, cu un debit de pînă la 44 000 tone pe zi și care funcționează sau vor intra curînd în acțiune în numeroase porturi ale țării, unele dintre ele fiind flotante. Paralel, sînt puse la punct noi metode mecano-chimice pentru curățarea rezervoarelor și apelor poluate, este studiată eficacitatea barajelor plutitoare, posibilitatea realizării unor colectoare de petrol automotoare.

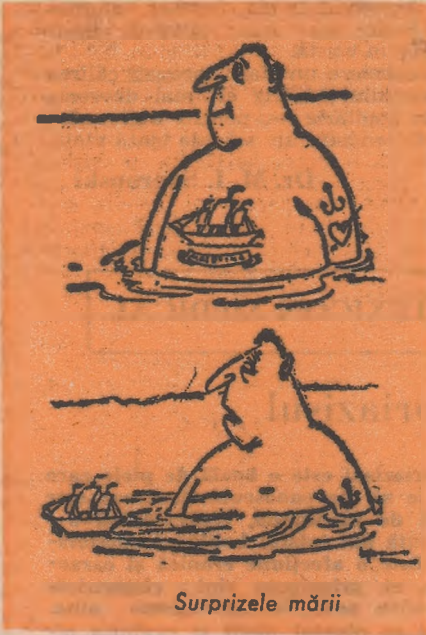
Toate acestea, însă, în cazul unor scurgeri puțin masive de petrol. Dar în cazul unei catastrofe de talia celei suferite de „Torrey Canyon”? Unii specialiști consideră că în asemenea împrejurări ar putea fi folosite trei metode: pomparea petrolului din tancuri, ranfluarea navei și incendierea încărcăturii. Experiențele făcute au dovedit că, în funcție de naufragiu, aplicarea primelor două metode este problematică, de cele mai multe ori dovedindu-se ineficientă. În ce privește incendierea, un accident petrecut nu de mult în Golful Persic a demonstrat că petrolierul care a ars timp de două luni a infectat apele cu reziduuri de gudron. Așadar, braconierul mărilor continuă să sfideze.

Oamenii de știință studiază acum metodice problema. Au fost construite modele de plăji și s-au simulat marea. Primele experiențe întreprinse au dus la concluzia că detergenții ar fi metoda cea mai indicată împotriva perfidelor pinze de petrol. Esențialul constă în crearea unei agitații puternice în vederea amestecului detergenților pulverizați cu petrolul și apoi stropirea suprafeței vizate cu puternice jeturi de apă. Operația e realizabilă, cu condiția ca

marea să fie calmă iar pînza de petrol să aibă o suprafață relativ mică, ceea ce nu e cazul naufragiilor în plin ocean, unde petrolul scăpat din tancuri se răspîndește pe suprafețe de mulți kilometri pătrați. Pe parcursul cercetărilor s-a ridicat, însă, o nouă întrebare: nu cumva folosirea detergenților dăunează faunei marine? Consultați, biologi au ajuns la concluzia că amestecul emulsionat formează un strat care distruge planctonul, deoarece îl separă de oxigen și lumină; în ce privește detergenții în sine, acesta este extrem de toxic pentru pești și crustacee.

Alte tehnici preconizate ar consta în „tratarea” petrolului cu rumeguș de lemn sau paie (care, ulterior, ar urma să fie colectate) ori în pulverizarea cu praf de nisip, de cărămidă sau de ciment care să-l fixeze și să-l ducă la fund. După o serie de experiențe oamenii de știință au renunțat însă la metodă, căci s-a dovedit că, în primul caz, rezultatele sînt contestabile, iar în al doilea, amestecul realizat nu e stabil și, cu timpul, petrolul poate reveni la suprafață. Cu toate greutățile întîmpinate, cercetătorii au reușit să pună la punct o tehnică care s-a dovedit excelentă: pinza de petrol în derivă urmează a fi acoperită cu un fel de plasă fibroasă obținută prin pulverizarea unei soluții plastice într-un solvent volatil, ca de pildă acetona. În felul acesta, petrolul și materialul plastic se transformă într-un fel de plută care poate fi remorcată și recuperată cu ușurință. Se studiază și mijloace mecanice: laboratoarele au realizat un aparat special destinat depoluării țărmurilor care, remorcat de un tractor reușește să curețe plăjile de depozitele solide sau semisolide de petrol și au în proiect elaborarea altora, care să-l pompeze și să-l „smîntînească” la suprafața apei.

Pentru prevenirea poluării apelor fluviilor și mărilor, pentru însușirea complicatei tehnici cu care sînt dotate navele petroliere va lua ființă la Novorosiisk, în Uniunea Sovietică, o școală superioară specială.

Surprizele mării

CRISTALOGRAFIE

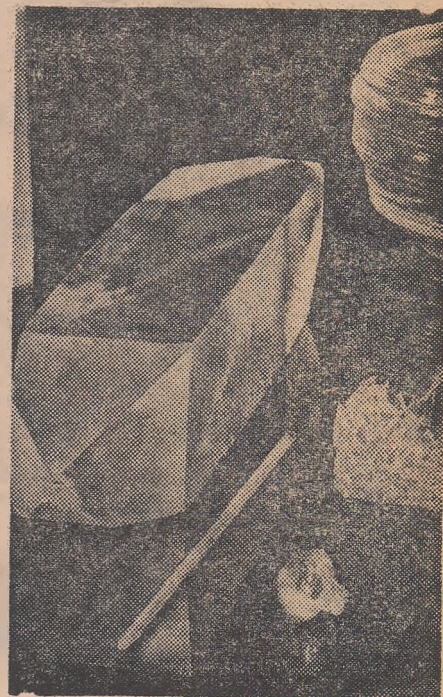
O milionime de secundă!

Forajele la mari adîncimi nu sînt posibile fără cristale de diamante, bateriile sateliților artificiali care cumulează energia solară nu funcționează fără cristale de siliciu; fără cristale de germaniu și siliciu vastul domeniu al electronicii ar fi inexistent și fără cristale de rubin generatoarele cuantice optice — laserele — n-ar da nici un rezultat. Omniprezența cristalelor îi interesează nu numai pe fizicieni, ci și pe chimiști, mineralogi și biologi, pe cei ce se ocupă de studierea metalelor, ca și pe cercetătorii din multe alte specialități.

În cursul ultimilor ani, savanții sovietici au studiat sute de structuri cristaline, dezvoltînd teoria structurii atomice a principalelor minerale din scoarța terestră. Recent, ei au realizat un refractometru, un aparat care, în combinație cu o mașină de calculat elec-

tronică, permite automatizarea a numeroase operațiuni extrem de complexe în ce privește analiza structurii cristalelor. Actualmente, aparatul este folosit în multe laboratoare din lume. În biologia moleculară, analiza cristalelor în studierea structurii elementelor biologice cum ar fi albuminele, acizii nucleici, vitaminele, virușii etc. reprezintă o adevărată revoluție. Printre cele mai recente realizări ale cristalografiei sovietice se află și un aparat destinat analizării eterogenității cristalelor semiconductoare, opace pentru lumina vizibilă și transparente pentru razele infraroșii. Funcționarea lui se bazează pe infraroșii care, asemenea razelor electronice în tubul de televiziune, „mătură” cristalul și înregistrează tot ce „văd” în aparat sezisind, astfel, impuritățile microscopice.

Dar în sarcina cercetătorilor nu intră numai studierea structurii și proprietăților cristalelor, ci și realizarea lor pe cale sintetică, căci depozitele existente

Mostre de cristale artificiale

folosite de tehnica modernă nu mai satisfac cerințele. Experiențele în această direcție s-au dovedit fructuoase și astăzi în Uniunea Sovietică diamantul și rivalul lui în duritate, borazonul, sînt produse în cantități mari. La Institutul de cristalografie al Academiei de Științe a U.R.S.S. au fost obținute și primele mostre de granat, folosite în electronica cuantică. Un alt cristal sintetizat, dihidrofosfatul de potasiu poate înlocui cu succes obturatorul mecanic al aparatelor fotografice, permițînd expunerii de aproximativ o milionime de secundă!

Actualele progrese înregistrate de cristalografie deschid în fața științei perspective extraordinare. De pildă, dacă cristalelor electrooptice li se aplică un cîmp electric, proprietățile lor optice se schimbă, așa că ne putem aștepta la apariția unor mașini de calculat super rapide lipsite de circuite electrice, rolul acestora fiind îndeplinit de fascicule de lumină comandate și comutate de cristale. Savanții sovietici mai preconizează realizarea unor noi tipuri de televizoare în care tubul catodic să fie înlocuit de cristale în formarea imaginii precum și fabricarea unor lentile și obiective cu distanță focală variabilă, comandată de un cîmp electric. Stabilirea structurii cristalelor de albumină a dat la iveală esența unor procese deosebit de importante, cum sînt fixarea oxigenului în singe de către hemoglobină, ceea ce reprezintă principalul aspect al procesului respirației. Studierea cristalelor de lizozimă a permis înțelegerea modului cum acest ferment ajută organismul să distrugă bacteriile dăunătoare etc. etc.

Fără cuvinte

tehnica

FIZIOLOGIE

Revelațiile celor 12 000 de nopți

Somnul, acest important dar încă puțin cunoscut mecanism al creierului, continuă să fie studiat în numeroase laboratoare. Observațiile asupra unui număr de 4000 de voluntari care au dormit în scopuri științifice 12.000 de nopți, au confirmat existența a patru faze de somn, fiecare cu caracteristicile ei electrice. Am semnalat mai demult, în paginile revistei noastre, descoperirea celor patru faze de somn. Iată acum câteva precizări rezultate din experiențe recente. Prima fază durează numai cîteva minute și deșteptarea se face ușor. În faza a doua, activitatea electrică a creierului celui adormit se intensifică brusc, iar globii lui oculari încep să se miște lent. Faza a treia se caracterizează prin unde puternice dar încetinite ale activității cerebrale. Frecvența lor e de o undă pe secundă, dar intensitatea depășește de cinci ori pe cea din momentul deșteptării. Cea mai profundă fază a somnului este a patra și ultima, cînd cel adormit reacționează slab la zgomot sau la alte perturbări. Somnul profund survine de obicei înainte de miezul nopții și experiențele au arătat că fenomenul cunoscut sub denumirea de lunatism (somniaambulism) se produce tocmai în această perioadă.

Dar amănuntele cele mai interesante au fost observate cam după 90 de minute de somn. Atunci se declanșează un fenomen pe care oamenii de știință l-au numit „mișcarea energetică a ochilor” (M.E.O.). Fenomenul e însoțit, de regulă, de apariția viselor. Deși musculatura e complet relaxată, o serie de alte fenomene fiziologice sugerează presupunerea că această etapă e legată de intense frământări afective: concentrația hormonilor în singe crește, bătăile inimii sînt neregulate, respirația devine superficială și accelerată, consumul de oxigen crește. Acest ansamblu de simptome a fost numit de cercetători „furtună interioară”. În cursul somnului de o noapte se produc 4—5 perioade de MEO, deci tot atîtea „furtuni interioare”, care revin la un interval de 90 de minute și sînt mai lungi spre sfîrșitul nopții. Unele perioade MEO sînt urmate de rigidizarea mușchilor datorată, pare-se, coșmarelor. Trezite în această fază, cîteva persoane au declarat că în vis s-au simțit paralizate de groază în fața unei ființe monstruoase care le urmărea.

Un alt grup de voluntari au fost treziți la începutul perioadei MEO. După cîteva nopți de experiențe similare ei au devenit irascibili, distrași, astenici. Deșteptați din somn în oricare altă fază, fenomenele neplăcute n-au mai apărut. De aici oamenii de știință au conchis că stările MEO au o mare importanță funcțională.

Materialul științific acumulat pînă în momentul de față demonstrează că persoanele care suferă de insomnie (cam a opta parte din populația globului) sînt de obicei cele lipsite de perioadele MEO, și nu de faza somnului profund. De aceea e în curs de cercetare influența unor preparate calmante și somnifere asupra perioadei „mișcării energice a ochilor”, căci s-a observat că ele scurtează durata MEO.

TEMĂ DE SEZON

Omul și frigul

Când temperatura mediului exterior e cuprinsă între 28° și 30° (pentru bărbați) și 27° și 33° (pentru femei), corpul neimbrăcat își poate menține propria sa temperatură fără eforturi speciale. Este zona denumită „de confort”. Sub 27—28° — temperatura critică — omul nu-și poate menține temperatura corporală normală (37°) decât printr-un proces de adaptare, de obișnuință.

Indivizii deprinși cu frigul își pot regla mai repede și mai eficient tempe-

ra în adaptarea la frig frisoanele au un rol pozitiv: contractându-se de 5 până la 10 ori pe secundă acei mușchi care în mod obișnuit nu efectuează vreun lucru mecanic, își transformă energia în căldură. În funcție de intensitatea frigului intră în joc un număr mai mic sau mai mare de fibre musculare. O experiență originală a dovedit eficacitatea frisoanelor: a cîine căruia i s-a injectat curara pentru a i se paraliza mușchii nu și-a mai putut men-

Acești doi cercetători de la stația „Hagar”, din Tian-șan demonstrează că oricine se poate adapta la frig.

ratura corporală decât cei neantrenați. Sînt cunoscute experiențele expedițiilor polare, de asemenea se cunoaște obișnuința la frig a populațiilor nordice (eschimoși, laponi).

Capacitatea de adaptare la frig se poate însă dobîndi de oricine. Recent, un grup de oameni de știință din Norvegia sub conducerea profesorului Lange Andersen, a făcut o serie de cercetări asupra mecanismului de deprindere a omului cu temperaturi scăzute. În munții Telemark, zece tineri au trăit timp de zece săptămîni în hambare fără pereți laterali. În același timp, un alt grup de zece tineri locuiau în camere normale încălzite. Rezistența primilor la frig a fost ulterior mult mai mare decât a grupului „martor”.

Pe de altă parte, savantul canadian N.T. Davis de la laboratorul arctic aeromedical, a urmărit în Alaska șase bărbați care au stat zilnic cîte ore în slipuri, la 18°, vreme de 31 de zile. Oamenii s-au adaptat perfect, reușind apoi să reziste celor mai mari intemperii în condiții optime.

La baza cercetărilor pentru sporirea adaptabilității omului la frig se află constatarea că fabricăm cu atît mai multe calorii cu cît condițiile exterioare sînt mai nefavorabile. Se formează astfel un „reflex condiționat” care funcționează „automat”. Slonim și Ponugajev au făcut investigații edificatoare în acest sens cu feroviar care lucrau pe platforma unui vagon de cale ferată circulînd spre Nord. Metabolismul lor (deci cantitatea de calorii produse) creștea în mod regulat la plecarea spre Nord și scădea la înapoiere, chiar dacă temperatura exterioară nu se modifica.

— Tu ce cauți aici?
— Sînt soră medicală.

ține temperatura constantă dacă cea ambiantă scadea sub +20°.

În experiențele de „răcire”, animalele tinere apar mai rezistente decât cele mai în vîrstă.

În încheiere un sfat: începeți călirea organismului la frig cît mai devreme — din copilărie —, pentru a fi rezistenți la temperaturi scăzute toată viața.

Dr. M. I. Speranski

LEXICON MEDICAL

Psoriazisul

Psoriazisul este o boală de piele care trebuie să fie cunoscută deoarece este destul de răspîndită, reprezentînd 3—5 la sută din totalul bolilor dermatologice. Este o afecțiune cronică și caracteristicile ei principale sînt: elementele congestive acoperite de scuame albe, sidefii la nivelul pielii și evoluția ciclică (în „pusee”), care pot apărea de-a lungul întregii vieți.

Leziunea elementară a psoriazisului este o „pată roșie”, la început de mărimea unui punct care se acoperă cu scuame. Aceste elemente primare cresc în dimensiune, ajungînd la mărimea unei monede („psoriazis numular” de la nummeus, în latinește — monedă), sau se alătură unul de altul dînd aspectul de segmente de cercuri („psoriazis circinat”). Mai rar, elementele rămîn la forma „punctiformă” sau capătă aspectul unor „picături”.

Scuamele care acoperă petele congestive sînt de culoare albă, au un aspect sidefiu, sînt uscate și stratificate. Dacă le zgîrțim cu unghia rămîne pe ele o diră albă, la fel ca atunci cînd zgîrțim spermanțelul. Dacă raclăm pe rînd straturile scuamei, după îndepărtarea lor apare o hemoragie („roua singurînd”), care este un semn foarte caracteristic pentru psoriazis.

Distribuția leziunilor de psoriazis pe piele este variată, dar este întîlnit mai frecvent la coate, genunchi, regiunea sacră și pielea capului.

Unii bolnavi de psoriazis pot prezenta în cursul bolii dureri și umflături articulare („psoriazis artropatic”) care pot duce la deformări articulare și anchiloză. Evoluția e cronică, vindecările spontane, bolnavul avînd pielea normală.

Cauza psoriazisului nu este pînă în

prezent cunoscută. Are uneori un caracter familial, găsindu-se în familie la părinți și copii, sau la frați, unchi, veri.

Tratamentul psoriazisului comportă, în primul rînd, o serie de măsuri generale. Evitarea frigului (clima caldă pare să exercite un efect favorabil), regimul alimentar hipoproteic și lipsit de excitante și igiena riguroasă trebuie respectate mai ales în timpul puseelor. La bolnavii cu leziuni subacute sau cronice, Licoarea Fowler în doze de 3—15 picături de 2 ori/zi poate aduce ameliorări. Cura nu va fi mai lungă de 2—3 luni. În cazuri mai grave se poate încerca Metotrexatul 2,5 mg/zi timp de 6 zile, repetat după o pauză de 3 zile. Corticosteroidii și ACTH-ul au efecte variabile.

În psoriazisul acut se vor aplica local mixturi calmante ca Rp. Amidon 24 g + Oxid de zinc 24 g + Glicerină 12 g + Apă de calce q.s. ad 120 g. În forma subacută se vor face zilnic băi calde, fricționînd energie leziunile cu apă și săpun. Se vor aplica unguente hidrofiele urmate de helioterapie sau ultra violete în doze suberitem crescînde.

În psoriazisul cronic s-a dovedit util unguentul cu gudron de cărbune 3—5 la sută, care se lasă 12—24 de ore. Se șterge apoi unguentul cu ulei mineral și se aplică doze suberitem crescînde de ultraviolete, după toleranță.

Dr. S. Sokolov

MALADII CIRCULATORII

Flebitele

S-a dat numele de flebită unei leziuni a peretelui venos însoțită de cheaguri formate prin stagnarea sau încetinirea circulației a sîngelui pe anumite porțiuni și prin modificări chimice ale sîngelui. Cheagurile de sînge astupă interiorul unui segment de venă, de unde și numele de tromboflebită, pe care unii îl preferă. Într-adevăr, inflamația nu este obligatorie în toate formele de flebită, mai cu seamă în primul stadiu al bolii, cînd cheagul plutește liber în curentul sanguin, el fiind fixat de peretele venei doar în locul său de formare. Cum trombusul nu aderă încă la perete, acest prim stadiu este și cel mai primejdios pentru viața bolnavului, deoarece din cheag se pot desprinde fragmente care, transportate de fluxul sanguin, ajung la inimă și plămîn, provocînd embolia cardiacă sau pulmonară, de cele mai multe ori mortală.

Extrem de rară la membrele superioare, tromboflebita se instalează mai ales la membrele inferioare, în urma unor boli infecțioase cu febră mare, a unor intervenții chirurgicale sau administrări de medicamente (cortizon, A.C.T.H., etc.), după naștere etc. Tromboflebitele superficiale sînt însă de obicei complicații ale varicelor neglijate.

Simptomele flebitelor se reduc de obicei la o senzație de greutate sau durere în timpul mersului și la inflamație locală, cu o ușoară ridicare a temperaturii gambei la nivelul leziunii. Înainte vreme, se obișnuia ca bolnavii de flebită să fie imobilizați la pat, ceea ce făcea să întîrzie vindecarea, favorizînd totodată complicațiile, uneori chiar emboliile. Astăzi, tratamentul esențial al inflamațiilor varicoase constă în aplicarea unei feșe elastice. Dacă bolnavul are dureri, i se prescriu comprese umede calde, și uneori chiar împachetări umede reci, care provoacă mai întîi o vasoconstricție trecătoare, urmată imediat de vasodilatație.

Iată cum se pregătesc împachetările: se moale o cîrpă împăturită în două în apă rece, după care se stoarce bine, înfășurînd cu ea piciorul bolnav, astfel ca să se lipească strîns de picior. Cîrpa udă va fi înfășurată apoi cu o fașă uscată, și peste aceasta se va îmbrăca o jambieră de lînă sau de molton. Se poate lăsa așa o oră sau chiar toată noaptea, uînd însă cîrpa de cîteva ori (a se evita primele două ore după mese). Pentru a împiedica formarea cheagurilor de sînge se mai utilizează aplicații locale de lipitori sau substanțe anticoagulante (heparină, trombostop etc.).

Dacă tromboza se extinde spre venele mari de la rădăcina coapsei este necesară ligaturarea venei femurale (de la rădăcina coapsei) care, intrerupînd circulația venoasă, are rolul de a preveni posibilitatea unei embolii. Pentru combaterea flebitei este bine însă ca bolnavii de varice să poarte o fașă elastică și ciorapi medicali elastici, care exercită asupra țesuturilor și vaselor dilatate o compresiune externă la nivelul membrului inferior bolnav, tur-tînd astfel venele superficiale.

Dr. Z. A. Barski

Poșta medicului

DIMA GHEORGHE — Brașov: Crizele prelungite de litiază renală impun intervenția chirurgicală. În ce privește regimul alimentar, acesta depinde de natura calculilor (fosfatici, oxalici etc.).

VASILE NICOLAE — Buzău; ENE VASILE — Brașov: 1) Vom mai publica articole despre culturism și yoga, dar nu vă putem asigura un „ciclu” pe aceste teme. Vă recomandăm lucrarea „La pratique de Yoga” de E. E. Wood (editura Payot — Paris) și „La Relaxation” de Dr. J. G. Lemaire, din aceeași editură. 2) Cauzele gingivoragiei pot fi multiple. Ca tratament simptomatic vă recomandăm badijonări cu clorură de zinc 10 la sută, zilnic sau la 2 zile, alternate cu badijonări cu Rp. sulfatazol 4 g — glicerină neutră 20 g + bicarbonat de sodiu 2 g. 3) Maseje locale. 4) Vă recomandăm lucrarea: „Sfaturile medicului de copii” de dr. G. Vasiliu și dr. V. Ioan, apărută recent.

CIOBANU DANIELA — București: 1) Pentru o cură de îngrijire vă recomandăm să luați zilnic timp de 3 luni cîte 4 cpr/zi Hidrazidă I. N. (dimineața și la prînz cîte 2) asociate cu cîte 1 drajeu Electovit. Consumați 15—20 g slănină zilnic. Mîncăți dulciuri și făinoase. 2) Tratamentul este pur hormonal și trebuie dirijat de un medic specialist endocrinolog.

Ing. STOICU TEODOR — Arad: 1) Puteți înlocui cantitatea de lanolină cu vaselină, deci în total 6 g vaselină. Și a doua rețetă e bună, dar cu efect tot simptomatic, etiologic neexistînd o terapie eficientă. 2) Vă recomandăm să vă adresați Spitalului de chirurgie plastică și reparatoare, str. Arh. Mincu 7, București.

BĂICESCU LIVIA — Orșova: Încercați să obțineți totuși Synalar. Este singura soluție. Se obține cu aprobare de la Ministerul Sănătății.

LIVIU — Cîmpulung Moldovenesc: 1) Faceți examenul secreției uretrale cu antibiogramă, pentru a vi se putea prescrie un tratament eficient. 2) Nu cunoaștem antibioticul „de trei ori mai tare” ca penicilina. Caracterizarea e prea vagă pentru a ne putea da seama despre ce e vorba.

PAULA B. — București: În cazul cînd dențiția este absolut sănătoasă (fără carii, tartru dentar, pioree alveolară etc.), cauzele feturului sau halitozei, cum i se mai spune mirosului urît din gură, pot fi: o amigdalită cronică, vegetațiile adenoidede, rinită atrofică, sinuzita, unele afecțiuni ale aparatului respirator sau digestiv. În afara periatului conștient al dinților după fiecare masă și utilizării apelor de toaletă bucală tip Clorofila sau Mărgăritar (soluție alcoolică de vanilină 2 la sută, 20 de picături la un pahar cu apă), vă sfătuim să mîncăți în fiecare seară, înainte de culcare, 3—4 mere crude, care pe lingă alte merite, îl au și pe acela de a absorbi mirosul neplăcut din gură.

67 ani. — Com. Ionești, raion Drăgășani, reg. Argeș: Indicații utile privind tehnica masajului puteți găsi în lucrarea „Obezitatea și combaterea ei” de P. Radovici și Gînetă Stoienescu, apărută în Editura U.C.F.S. (1966).

FLORESCU CONSTANTIN — București: Balanita erozivă, spre deosebire de cea herpetică (virală) este datorită unor spirochete care se găsesc în mod obișnuit pe gland ca saprofită. Dacă badijonarea fondului eroziv cu o soluție de nitrat de argint 2—3 la sută, pudrele cu dermatol sau nitrofuran, ori prepararea unui auto-vaccin din conținutul veziculelor nu dă rezultate, trebuie încercat un tratament general cu penicilină și bismut. În orice caz, excludeți ipoteza malignizării leziunii și păstrați intactă încrederea în posibilitatea vindecării.

ST. GH. ȘTEFĂNESCU — Pitești: Creдем că v-am satisfăcut doleanța cel puțin în parte și — recunoaștem — cu înfrînzare, publicînd în nr. 50 al revistei un articol cu privire la prevenirea diabetului. „Concluzia” de la Stockholm, la care vă referiți este deocamdată o ipoteză pe cale de verificare. L'Express nu e o autoritate în materie medicală.

(Continuare în pag. 11-a)

MALTA

Întâlnire cu Calipso..

Penelopa, Penelopa, nu-l judeca atât de aspru pe Ulise pentru că s-a îndrăgostit pe insula Gozo!

...Din adâncul Mediteranei se ivește grumazul soarelui. Apa e albastră ca cerneala. Numai pe coastele stîncoase a căpătat o nuanță roșietică datorită recifelor de corali, care conferă țărmlui fie aspectul de gingie atinsă de scorbut a unui gigantic animal preistoric, fie cel al unei zimțate felii de pepene de dimensiuni fantastice.

Cheul are un nume rusesc — Marfa — care te face să crezi că te afli pe malul Mării Negre, nu pe cel al Mediteranei. Numai că, în loc de stejari gravi, cu frunziș verde, se zbirlesc cactuși cu coaja zdrelită.

La ce servește expresul

De pe cheul Marfa se poate vedea, cu ochiul liber, insula Gozo așezată la numai patru mile depărtare de Malta. Am ajuns pe chei și aștept bacul. Acesta se apropie încet de țărml și troznește din încheieturi din pricina vînzolelii călătorilor nerăbdători, îmbulziți pe punte. Defindată ce e coborită scara ambarcațiunii, oamenii țîșnesc, mai-mai să-și frîngă gîtul, și iau cu asalt autobuzele viu colorate care staționează chiar lângă apă.

— Se grăbesc să prindă expresul — mă lămurește șoferul meu.

— Expresul? — întreb nedumerit.

— Da. Autobuzele astea roșii străbat Malta fără oprire.

— Joe, de ce vă trebuie expresuri? Insula poate fi parcursă de la un capăt la celălalt în numai douăzeci de minute. Nu?

— Muncă, muncă... — răspunde el surizător, învîrtind în mînă o șapcă de uniformă cu bordură albă.

Îmi vine să-i spun că munca nu-i lup și nu fuge în pădure. Dar renunț, mai întii pentru că în Malta nu există lupi, în al doilea rînd nu sînt păduri și în al treilea rînd — de altminteri și cel mai important — nu se găsește de lucru pentru toți. Joe nu m-ar înțelege; și chiar dacă m-ar înțelege, m-ar condamna pentru ușurință. De aceea privesc tăcut cum gozotienii iau cu asalt autobuzele-expres care circulă cu o viteză neobișnuită în Malta: 30, uneori chiar 40 de kilometri pe oră.

În cele din urmă autobuzele, țixite pînă la refuz cu oameni, valize și coșuri se urnesc din loc. Cheul a rămas pustiu, așa încît putem porni și noi spre bac. Din Malta spre Gozo merg mult mai puțini oameni. Cîțiva dintre ei sînt turiști.

Bacul are un nume răsunător și mîndru: „Vultur imperial”. De altminteri și pe căpitanul lui îl cheamă falnic: Publius Cecluna. Dar ambarcațiunea noastră nu este decît o albă veche, coșcovită, cu laturile umflate ca la un boldei. Chiar și pe marea albastră el aleargă ca un boldei, inclinîndu-se greoi cînd pe o latură cînd pe alta. Publius Cecluna poartă o manta veche și largă, uzată și îmbibată cu sare mai cu seamă la revere. Ține strîns între dinți o pipă scurtă și are privirea blîndă. „În ochii tăi am văzut marea” — spune poetul. În ochii lui Publius Cecluna se deslușește parcă altceva: căldura și dorul de ai săi.

Ies împreună cu căpitanul pe puntea de comandă. De timona alături de care se foiește un tînar cu picioare goale și puternice, dînd vîdite semne de plecti-

seală, sînt prinse două fotografii colorate. Una o înfățișează pe Maica Domnului, cealaltă — o familie. Nu cea sfîntă, ci a căpitanului. Pe peretele bacului se mai află o poză, pe care se vede că au zăbovit cam mult muștele și că e tare veche — de dinainte de război. Fotografia înfățișează un individ cu mustață în furculiță și cu bicepsi armonios dezvoltați, care arată cum trebuie folosit colacul de salvare în situații extreme. Slavă Domnului că între Malta și Gozo nu sînt decît patru mile de apă, albastră ca cerneala și calmă ca brazda trasă de plugar, altminteri nu știu ce s-ar întîmpla cu călătorii; căci nu tutu-

Ochiul lui Osiris se întîlnește pretutindeni

ror le e dat să aibă mustați și bicepsi ca tipul din fotografie, ca să nu mai vorbim de colacii de salvare, pe care cu toată bunăvoința mea n-am izbutit să-i descopăr pe bac.

Edictul cavalerilor

Soarele s-a smuls definitiv din brațele mării și, fără să ceară număr de ordine, atîrnă de cuierul norilor mînați de rafalele siroco-ului ce bate dinspre Orientul arab. Incepe zăpușeala.

— De cîți ani navigați pe această rută?

Îmi dau seama că expresia „navigați” măgulește orgoliul căpitanului.

— Sînt aproape 30 de ani de cînd fac curse între Malta și Gozo. Să nu judecați prea aspru „Vulturul imperial”. Cîndva a fost și el frumos. Și a făcut plimbări de agrement.

— Aici?

— Nu, în Anglia, pe Tamisa.

Apoi o bună bucată de vreme urmărim tăcuți cum vasul despică alene valurile. Tînarul descult face niște manevre, probabil în vederea acostării. Mgarr, ur, golfuleț din Gozo, se află doar la o aruncătură de băț.

— Aveți cumva asupra dv. armă de vîntoare sau laț, ciini sau dihori? — mă întrebă la un moment dat căpitanul.

— Nu, am luat cu mine doar un bloc-notes și un stilou. Dar de ce?

— Ei, am glumit — răspunde zîmbind căpitanul. Știți de ce? Pe vremea cavalerilor de Malta s-a dat un edict care interzicea vîntoarea de animale sălbatice și păsări. Pe contravenienți îi așteptau galerele, dacă erau oameni de rînd, sau o amendă de 40 de uncii de aur, în caz că făceau parte din cler sau nobilime.

— Decretul a fost abrogat, nu-i așa?

— Poate că da, poate că nu, cine știe?

— Căpitane, pentru orice eventualitate te previn că în persoana mea transporti pe Gozo un vîntor exclusiv de noutăți. Ce prevăd referitor la acest lucru edictul cavalerilor de Malta?

— Depinde de noutăți — ripostează zîmbind căpitanul.

Ochii lui Osiris

Înainte de a mă îmbarca pe bac, șoferul, un maltez sută la sută, îmi atrăsese grijuliu atenția:

— Băgați de seamă, să nu vă îndrăgostiți de Gozo ca Ulise, ci să vă întoarceți cît mai repede în Malta. E totuși mai frumoasă.

— Dacă o întîlnesc pe Calipso, nu-ți fîgăduiesc, Joe. Dacă nu, o să vedem. Temerile șoferului erau întemeiate. Chiar Mgarr, poarta maritimă a insulei Gozo, mă cucerește din primul moment prin frumusețea ei. Nu o frumusețe sălbatică, ci una străveche, biblică, poate chiar antebiblică. Și nu o frumusețe de tînar Adonis, ci una brăzdată de șuvițe argintii, ca a lui Solomon, frumusețea înțelepciunii panteistice. Direct pe asfalt șed niște femei, care umplu saltele cu paie și cu iarbă de mare. Localnicii dorm pe ele, ca pe valurile mării, și se

Nisipul și cronica

Penelopa, Penelopa, nu-l judeca prea aspru pe Ulise! Căci aici poți rămîne nu șapte ani, ci toată viața, chiar fără nimfa Calipso. Iată păduricile luxuriante de arini, plopi negri și chiparoși aromați. Iată viața de vie, grațios aplecată sub povara ciorchinilor copti. Iată pașiștile cu iarbă fragedă, presărată cu viorele, pe care ar încetini pasul eniar și nemuritorii zei, ca să-și umple inimile de frumusețe și să mulțumească pentru această frumusețe. Doar fîntinile cu apă străvezie descrise de Homer nu mai susură și nici păsărelele minunate nu mai cîntă (cavalerii de Malta au dat pe semne prea firziu edictul cu privire la interzicerea vîntorii).

Paginile din cronica insulei Gozo sînt presărate cu nisip auriu. Adesea el s-a îmbibat cu lacrimi și sînge, cu păcate și mir. Aici au organizat romanii măceluri sîngeroase, silindu-i apoi pe învinși să construiască pentru ei băi de sulf. Ruinele construcțiilor au fost descoperite cu prilejul săpăturilor efectuate în movilele care împrejmuesc golful ca o horă gigantică. Aici și-au ridicat chiliile creștinii, alungați din Africa de vandali. Aici au înălțat părinții augustini rugi lui Dumnezeu, iar corsarii berberi lui Allah. Și tot de aici războinicii sultanului turc au atacat Malta. Mărturie stau ruinele Fagozzei, cum era numit un tunel lung, săpat de cavalerii de Malta în stîncile suspendate deasupra golfului. Cînd corăbiile turcești au ancorat la țărml, tunelul, umplut cu praf de pușcă și cu blocuri de piatră, a fost aruncat în aer și bucăți de stîncă s-au prăvălit asupra musafirilor nepoftiți. Ultima oară, insula Gozo a fost atacată de bombele armadei aeriene a lui Göring. Sculptura lui Carlo Pisi, închinată victimelor celui de al doilea război mondial și expusă în parcul orașului, amintește oamenilor de cumplitul trecut.

Gozo este grînarul Maltei. În insulă e lucrat literalmente fiecare centimetru pătrat de teren arabil. Șoseaua serpuiește printre loturi minuscule cultivate cu legume, printre livezi, ogoare și pașiști. Roșiile gozotiene au o aromă deosebită. Se cultivă și cartofi care — să nu vă surprindă — sînt socotiți o delicatasă și un important articol de export, ceapă, usturoi, varză și bumbac. Pe coastele dealurilor crește viță de vie. Se succed livezi de lămii și portocali, de mere, caise, pere și prune. De o parte și de alta a drumurilor vicinale întîlnești, ici-colo, curmali și mășini, de parcă și-ar fi fost trimiși în întîmpinare ca gardă de onoare a belșugului din insulă. Acest talmeș-balmeș verde își pierde din vlagă abia lîngă țărml, unde plajele acoperite cu nisip auriu alternează cu pătrate de piatră iscusit așezate.

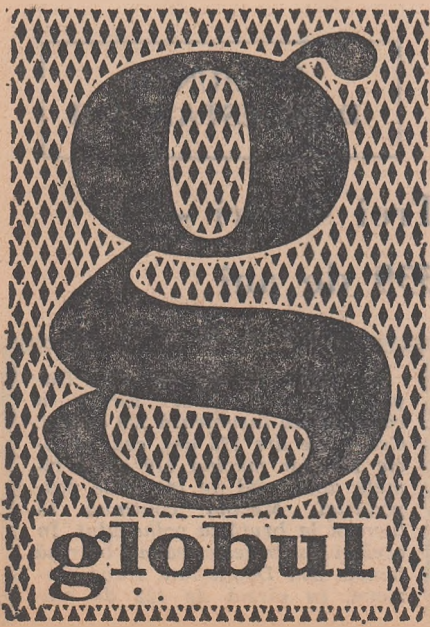
Nici Malta și nici Gozo n-au lacuri, rîuri sau alte surse de apă dulce. În această privință locuitorii trăiesc din ceea ce le trimite cerul. Dar terenul argilos din Gozo păstrează prețioasa umiditate mai bine decît solul calcaros al Maltei. De aici și diferențele mari observate în peisajul agricol al celor două insule. O deosebire fundamentală există chiar și în compoziția apei. Lîngă biserica Santa Lucia din Gozo se află o fîntină arteziană, numită Abdul. Legenda ei? Abdul a fost o căpetenie a sarazinilor. În timpul unui atac împotriva insulei, el s-a rătăcit de războinicii lui și a fost luat prizonier de țărani localnici. Aceștia au hotărît să-l condamne pe oaspetele nepoftit la moarte prin înșetare. Desperat, Abdul a început să sape cu mîinile și cu un ciob de cană de lut podeaua de pămînt a temniței și a dat de un izvor. Pierzîndu-și mîinile de bucurie, a băut însă peste măsură și a murit.

Ca să fii sincer, înțeleg bine lăcomia nefericitului Abdul. După o săptămîină de ședere în Malta, m-a cuprins un dor nebun de o apă bună, de un ceai ca lumea, de un vin obișnuit de masă. E greu să te deprinzi cu apa și cu băuturile din Malta căci toate au gust de sare. Orice încercare de eliminare a ei a rămas fără rezultat. Așa încît, cum ajung în Gozo, las la o parte orice delicatasă caracteristică insulei și mă năpustesc la apă. Dar trebuie să fii recunoscător prietenilor care m-au prevenit asupra primejdiei, povestindu-mi peripețiile lui Abdul.

M. Sturua

— La ce-o fi servind?

RĂSPLATĂ POLARĂ

Un oaspete
din tundra

A fost întâmpinat cu fanfară și cu un alai de fotoreporteri și operatori de film: ușa vagonului s-a deschis și pe peron a pășit, semeț, un ren.

De fapt primirea solemnă fusese organizată în cinstea detașamentului de studenți „Luci-2”, de la Institutul pedagogic „Ușinski” din Odesa, care se întorcea din ținuturile polare unde dăduse o mână de ajutor constructorilor unui nou combinat de prelucrare a peștelui. Acolo tinerii se împrietenisera nu numai cu tovarășii lor de muncă, dar și cu vietățile tundrei. Drept care direcția combinatului a hotărât să le dăruiască la despărțire unul din cei mai frumoși reni, un exemplar cu coarne impunătoare.

Și iată-i pe studenții călătorind spre casă cu trofeul lor câștigat prin muncă. Au parcurs împreună peste șase mii de kilometri, întâi cu vaporul pe fluviul Obi, apoi cu trenul Vorkuta-Moscova-Kiev-Odesa. Renul a fost instalat pe culoarul vagonului, după tratative mai mult sau mai puțin pașnice cu însoțitorul de vagon. Treptat, însă, lipsa de entuziasm a însoțitorului s-a transformat în bunăvoință pentru neobișnuitul pasager și studenții l-au surprins oferindu-i zahăr și alte bunătăți. De altminteri, tinerii lui stăpâni s-au îngrijit să facă pentru prietenul lor patruped o serioasă provizie de licheni, piine și dulciuri.

Ajunși la Odesa, ei l-au predat grădiniței zoologice, unde îl vizitează deseori.

EXPO-67

Montreal nu renunță

Făcând bilanțul Expoziției universale de la Montreal, calculatoarele electronice au arătat că în decurs de șase luni Expo-67 a fost vizitată de 50 de milioane de oameni. De o deosebită atenție s-a bucurat pavilionul sovietic, care în acest răstimp a găzduit 13 milioane de vizitatori.

După o statistică întocmită recent, printre cei mai solicitați lucrători din incinta expoziției s-au numărat cei de la Biroul obiectelor pierdute, care au fost nevoiți să lucreze cite 100 de ore pe săptămână. În fiecare zi ei adunau și înapoiau posesorilor sute de poșete, portvizite, ceasuri, umbrele și chiar proteze dentare.

Dar care va fi soarta expoziției de acum încolo? Va rămâne ea oare în memoria oamenilor doar ca o amintire plăcută? Judecând după numeroasele propuneri pe care le primește primarul orașului, se pare că nu se va mulțumi cu atât. Un proiect, de pildă, propune ca pe insula de pe Sf. Laurentiu (care, după cum se știe, a adăpostit expoziția) să fie amenajat un centru internațional pentru studierea problemelor sociale și economice. Oamenii de știință din Saskatchewan și Quebec sînt de părere ca în incinta fostei expoziții să fie deschisă o universitate mondială. Autorii unui alt proiect optează pentru transformarea pavilionelor în locuințe pentru copii orfani și săraci din țările slab dezvoltate. În sfârșit, numeroase scrisori propun amenajarea pe teritoriul insulei a unui nou sediu al O.N.U., invocând argumentul că actualul climat rasial din Statele Unite ale Americii e impropriu activității acestei organizații internaționale. Într-un cuvânt, după cum a mărturisit primarul Montrealului, orașul seamănă acum cu un pictor care a creat o capodoperă și nu vrea să se despartă de ea în ruptul capului.

T. Gorleva

MICA ENCICLOPEDI

Cele mai vechi
automate

Oamenii au încercat, dintotdeauna, să-și ușureze munca cu ajutorul mecanismelor. Încă în secolul I e.n. învățatul grec Heron, socotit cel mai mare inginer al antichității, a scris o carte

Pentru Anul Nou magazinele Moscovei s-au aprovizionat cu brazi, globuri și... zimbete

„Despre automate” în care propunea, între altele, ca vinzătorii de apă sfințită, ce-și desfășeau marfa pe treptele templelor, să fie înlocuiți de automate. Mecanismul inventat în acest scop de Heron ne e bine cunoscut: o monedă introdusă în automat deschidea robinetul, pentru un anumit interval de timp, și apa curgea în vas. Pulverizatoarele automate de parfum din zilele noastre sînt o copie fidelă a vechiului aparat al lui Heron.

Dar „principiul monedei” a fost folosit cu mult înaintea lui Heron. În secolul III e.n., inginerul grec Filon din Bizanț a scris un manual (în opt volume) intitulat „Sintaxa mecanicii”. Unul din aparatele automate descrise de Filon funcționa în felul următor: într-o pilnie se arunca o monedă care declanșa mecanismul de deschidere a robinetului; apa se scurgea din rezervor într-un vas care, înclinându-se sub greutatea lichidului, trăgea de sfoara fixată de o ferăstruică; cu apa din vas și cu bucata de piatră ponce așezată pe un suport după ferăstruică, doritorii puteau să-și facă o sumară toaletă. Pentru acea epocă automatul lui Filon era socotit o adevărată minune a tehnicii.

Multe dintre aceste „minuni” au fost folosite de slujitorii bisericii pentru a-i

impresiona pe credincioși. Așa s-a întâmplat, de pildă, cu ușile templelor grecești care se deschideau în momentul când preoții aprindeau focul sacru și se închideau când focul se stingea. „Miracolul” a fost opera aceluiași Heron, care a utilizat în acest scop proprietățile aerului de a se dilata la încălzire și a-și diminua volumul la răcire, după descrierea făcută de învățatul Straton în anul 275 e.n.

Din lucrările savanților antici aflăm de multe alte trucuri similare. În tratatul „Despre suflet” Aristotel descrie statuia zeiței Afrodită care dădea din cap și-și rotea ochii — mișcări talmăcite de credincioși drept consimțământul sau refuzul zeiței de a le îndeplini rugămintele. Scriitorul grec Athenaios vorbește, în „Banchetul sofistilor”, despre un automat cu chip de om care mînca și bea laolaltă cu alți comensali. Omul-automat a fost prezentat oaspeților la un prînz dat de regele Ptolemaios Filadel-

ful în anul 280 î.e.n. Din păcate, însă, n-a ajuns pînă la noi descrierea mecanismului ce-i declanșa mișcările.

Automatele-animale erau foarte populare în antichitate. În mai multe lucrări din acei ani se vorbește despre un porumbel artificial care putea să zboare. El a fost confecționat în anul 390 î.e.n. de către mecanicul Arhitas din Tarent și, oricît de contradictorii ar fi descrierile ce i s-au făcut de către diferiți autori, rămîne neîndoios că e vorba de un automat care imita mișcările unei păsări în zbor.

PRESTIGIUL FIRMEI

Rolls-Royce

Rolls-Royce este cea mai prestigioasă marcă de automobile din lume și, bine înțeles, cea mai scumpă. A poseda o mașină cu cele două inițiale R.R. de-asupra măștii radiatorului reprezintă culmea luxului și a consacării succesului pentru un businessman, o vedetă de cinema sau... un vînător de zestre.

Compania nu produce decît circa 1700 de automobile pe an. Ele sînt montate aproape în întregime manual în localitatea engleză Crewe. Caroseria este acoperită cu cel puțin douăsprezece straturi de vopsea. Tabloul de bord și scheletul banchetelor sînt din lemn de nuc, lustruit cu înfinită grijă și mîgală. Fiecare piesă este supusă unor teste repetate și foarte exigente.

Ceea ce se știe mai puțin este că producția de automobile nu constituie decît 3-4 la sută din activitatea firmei. Cei 84.000 de salariați ai săi se consacră unor domenii foarte variate, care merg de la motoare policarburante pentru locomotive sau echipamente rutiere pînă la reactoare de avion sau de submarin. Din cele zece tipuri de reactoare pe care le fabrică Rolls-Royce, cel mai perfecționat realizează o viteză de 2,4 ori mai mare decît a sunetului la o înălțime de 23 000 de metri și o temperatură de minus 50 de grade.

F. Pavlov

LA CELE DOUĂ
EXTREME

Între pitici și uriași

Cercetările arată că printre reprezentanții celor două extreme ale înălțimii oamenilor adulți, piticii sînt mai numeroși decît uriașii. Într-adevăr, există populații cu o înălțime de 1,30-

1,35 metri (pigmeii din Africa Centrală), dar nu se cunosc colectivități întregi de oameni a căror înălțime să depășească 2 metri. Uriașii sînt rari. La fiecare 10.000 de locuitori de pe glob unul singur are 2-2,20 metri. Nu sînt prea numeroși nici cei cu statura de 1,90 metri: în Italia — unul la 1.000 de locuitori, în Anglia — 3, în Statele Unite ale Americii — 5.

Printre cele mai înalte popoare se numără negrii dinca cu o înălțime medie de 1,82 metri, scoțienii (1,74 metri), estonienii (1,73 metri). Dar ei nu pot fi socotiți uriași nici măcar în comparație cu strămoșii noștri îndepărtați: australopitecul, de exemplu, cu cei 1,40

— De ce ați agățat tabla așa de sus?
— Azi dau examen jucătorii de baschet.

Desen de V. Ptițin

metri ai săi era mai înalt decît pigmeii de azi, pitecantropul număra 1,50 metri, oamenii de Neanderthal crescuseră pînă la 1,60 metri.

S-a constatat, de asemenea, că diferența de înălțime între bărbați și femei este, în cele mai multe cazuri, de 10-12 centimetri. Bărbații cresc, de regulă, pînă la 25-30 de ani, femeile pînă la 20-25 de ani.

În zilele noastre înălțimea medie a unui bărbat — e vorba de populația întregului glob — este de 1,65 metri, iar a unei femei de 1,55 metri.

După aprecierile unor oameni de știință, s-ar părea că „uriașii” își vor face apariția în număr mare după anul 2000 cînd, ținînd seama de tendința omeniirii spre creșterea accelerată, înălțimea medie a unui bărbat va putea atinge 2,12 metri, iar cea a părții feminine a populației — 2 metri.

P. NERENSKI

ÎN MUNȚII
DAGHESTANULUITrei surori —
339 de ani

În satul Kaha-Mahi din Daghestan trăiesc trei surori a căror vîrstă însumează 339 de ani. Cea mare are 116 ani, cea mijlocie 113, iar mezină 110 ani. Primele două vîd de treburile gospodăriei. Mezină continuă să lucreze la brutăria colhozului. În același sat trăiește cea mai bătrînă femeie din Daghestan, Hava Gazieva, în vîrstă de 122 de ani.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

B. CARMEN — Galați: Este absolută nevoie să consultați un medic dermatolog, afecțiunile dv. trebuind prin excelență tratate „pe văzute”.

Ing. NINESCU GH. — Deva: Într-adevăr, veziculo-prostatitele pot constitui o cauză posibilă a ejaculării precoce, dar întotdeauna participă și un factor neurogen sau psihogen. Tratamentul cu bromuri (mai ales de calciu) și cu sedative (Napoton, Meprobamat) este necesar. De asemenea Ismelinul (guanetidina) și Mellerilul (tioridazina) au fost utilizate cu succes pentru inhibarea secreției spermactice (50—200 mg cu 1—3 ore înainte de contactul sexual). S-au mai folosit: pilocarpină (1—3 ctg/zi, pe gură) sau ungera glandului, înainte de raportul sexual, cu unguente anestezice (5 la sută novocaină).

MEMEL — București: Ne pare rău, dar trebuie să vă spunem sincer că nu anchiloză piciorului sau flebita, ci vîrsta dv. înaintată este cauza scăderii treptate în spermatogeneză, a ejaculărilor rapide și a celorlalte semne caracteristice climacteriului viril (andropauza). Corectarea temporară a acestor fenomene de insuficiență sexuală este uneori posibilă prin injecții cu preparate cu acțiune lentă de Testosteron (de tipul Testolent sau Femovirin), în doze de 150—200 mg/lună sau tablete de Metiltestosteron 10—20 mg/zi. Dacă răspunsul la hormonii androgeni este insuficient se asociază și Coripan (1 fiolă de 500 u.i. zilnic sau la 2 zile). Tratamentul este de lungă durată.

MILU S. — Deva: După cele relatate chiar de dv., ni se pare că simteți cam cinic atunci cînd vă bănuieți soția. Recurgînd de fiecare dată la „alt medic și alt tratament”, e limpede că v-ați cronicizat afecțiunea, care acum pare să se fi complicat cu o prostatită. Lăsați orice jenă la o parte și, sub îndrumarea unui medic competent, aplicați amîndoi un tratament energic (asociere de antibiotice etc.). În sănătoșirea să o constate medicul, nu dv., altfel vă pîndesc necazuri și mai mari pe viitor.

DECEBAL — Constanța: Cu o vădită delectație ne relați toate paradoxalele tulburări caracteristice nevrozei dv. fobice, obsesive, cardiace etc., etc. Este limpede deci că nu sumedenia de medicație deconectante, sedative etc. reprezintă „cheia” vindecării. Numai voința, hotărîrea dv. de a vă elibera de toate obsesiile auditive sau vizuale (autosugestia, cum se mai spune), vă vor „desensi-

biliza” de fobiile dv. Poate n-ar fi rău să încercați și un tratament prin hipnoză, condus firește de un specialist în această delicată psihoterapie.

DOROFTE IONEL — Iași: De vreme ce cartilajele de creștere sînt „închise”, orice tratament hormonal pentru creștere (Epifizan, Timus, Prolan) este practic inefficient. Singura dv. consolare poate fi faptul că... Napoleon avea exact aceeași înălțime ca și dv. Înțelegem prin aceasta că personalitatea umană se afirmă independent, ba adeseori chiar în contrast cu unele neajunsuri de ordin fizic.

AVĂDANEI ION — Galați: Pe lângă oftalmolog, este bine să consultați și un internist pentru a se constata dacă nu cumva cearcănele de sub ochi au o cauză renală sau hepatică. În cazul cînd se datoresc numai lipsei de somn, oboseții sau — poate — unei predispoziții ereditare, aplicați zilnic pe ochi comprese de ceai de tei concentrat sau infuzie de rozmarin păstrate timp de 15—20 de minute.

AL. MINARU — București: 17-cetosteroidii sînt niște derivați steroizi ai testosteronului (constituiți din androsteron și alți 16 steroizi diferiți), excretați în urină. Este adevărat că secrețiile testiculilor și ale cortexului suprarenal contribuie la formarea 17-cetosteroidilor urinari și că există o strînsă relație între conținutul în 17-cetosteroidi al urinei și activitatea androgenică. Dar scăderea lor sub valorile normale (14—18 mg pe zi la bărbat și 10—12 mg pe zi la femeie) nu este neapărat doveditoare a asteniei sexuale. Scăderea se poate produce și în cursul unor boli debilitante, în nutriție proastă, diabet, mixedem etc. Să ne fie cu iertare, dar părerea noastră este că — vorba conului Leonida — „din fandaxie o să cădeți în ipohondrie”. Totuși, o cură de Folcisteină U, asociată cu vitamina E (3 drajeuri zilnic), eventual cu 3—4 drajeuri de Madiol va putea remedia tulburările pe care le acuzați.

POPEANUȘ VIORICA — Sibiu: În cazul descris, trebuie avut în vedere că hipertricoza facială, cum se mai numește, poate apărea în cadrul unui sindrom endocrin, cu participare suprarenală sau gonadică, și uneori în cadrul unor afecțiuni psihice sau nervoase. S-a observat, de pildă, că administrarea de tiroidă este urmată de o încetinire a hipertricozei. Cît privește electrocoagularea foliculului pilos, ea este o metodă mișgăloasă și de lungă durată, preferabil să fie aplicată în cadrul unei clinici dermatologice sau de boli endocrine.

DECEMBRIE

LUNA

CADOURILOR

GALLUS COLOROM

VOPSEȘTE ORICE ȚESĂTURI

- MĂTASE
- BUMBAC
- LÎNĂ
- ROCHII
- HAINE
- BLUZE

CERETI

Stofe din lînă pură, cu fire fine, superioare

produse de

LIBERTATEA

SIBIU

VARIAT SORTIMENT DE DESENE ȘI CULORI

O țesătură călduroasă pentru zilele friguroase de iarnă! Lată de 80 cm, imprimată în culori și desene variate, diftina este foarte indicată pentru bluze, căpoate, rochii etc.

De vînzare la toate magazinele de țesături din bumbac la prețul de lei 18,60 m.

Tot aci găsiți pentru bluze și cămăși poplinet din import la prețuri variabile de la 17 la 22 lei m. — ca și barchet, finet imprimat, finet iuni, țesături pentru cămăși și bluze (import China), stofe pentru mobilă etc.

CADOURI PLĂCUTE UTILE IEFTINE

Servicii de masă, lichior, cafea etc. Vase de flori și bibelouri produse de

COMPLEXUL INDUSTRIAL DE STICLĂ ȘI CERAMICĂ SIGHIȘOARA

Ora eleganței

Revelionul este sărbătoarea maximei elegante. Pentru cele douăsprezece bătaii de ceas care ne despart de anul vechi și ne introduc în cel nou, putem să ne permitem orice fantezie vestimentară. Generoasă, moda actuală ne dă mină liberă. Evident, în limitele jaloanelor stabilite de ea și de care nici nouă nu ne-ar conveni să ne depărtăm.

Așadar, ce trebuie să știm în legătură cu toaletele elegante?

Întii, că alături de silueta clasică dreaptă și semicambrată, e modernă o linie nouă, care se lărgește de la umeri sau de sub bust. La rochiile de seară această linie se realizează cu ajutorul croielii cloș a spatelui și a taliei înalte, subliniate de cordon, de broderii sau de bijuterii.

Mai trebuie să știm că deși rochia „mică” predomină, ea nu exclude

Iată ce propun pentru revelion creatorii de modele din Vilnius

deux-piècesul, fusta și bluza și toaleta lungă, până la pământ, pentru ocazii deosebite.

Anul acesta se pune mult preț pe materiale. Se poartă mătasea grea, satenul, dantela, brocartul, lameul, țesăturile sintetice festive. În schimb, gama coloristică este extrem de largă; dar „rege” rămâne tot negrul.

Rochiile se brodează bogat cu perle, cu mărgelile, cu paiete, cu șnur de mătase și fir de aur sau de argint. Ornamentele acoperă suprafețe mari sau chiar întreaga rochie.

Dacă rochia nu este brodată, se poartă bijuterii — coliere, brățări, broșe, cercei pandanți, care completează foarte reușit toaleta festivă.

FOTBAL

O mamă celebră

— Cine face stelele fotbalului? Nici profesorul de sport, care le ghicește primul, nici antrenorul, care lucrează cu ele. Mult mai des omul acesta providențial este mama fotbalistului. Fără ajutorul ei la începutul carierei de vedetă, multe nume ar fi fost pierdute pentru sport. Mama le cumpără prima pereche de ghete mai rezistente, le spală maiourile transpirate și jambierele murdare, ea stă de obicei pe tușă bucurându-se de succesul lor în campionatul școlar. Mama nu pretinde niciodată vreă răsplată pentru munca și

emoțiile sale și e fericită doar că poate să spună: „Sînt băieții mei”, atunci cînd suporterii se entuziasmează de jocul odraslelor sale.

Aceste cuvinte aparțin unor celebriități ale fotbalului englez și mondial: Jackie și Bobby Charlton. Ele ne arată că frații Charlton au nu numai picioare de aur, ci și o inimă sensibilă, în care dragostea și recunoștința filială ocupă un loc trainic.

Dar cuvintele lor sînt nu numai frumoase, ci și foarte adevărate. Doamna Cessie Charlton a făcut realmente mult pentru ca băieții ei să fie culti și rezistenți fizic, a vegheat asupra carierei lor de fotbaliști. Și în cele din urmă răsplata opiniei publice a venit: de cîteva ani încoace Cessie Charlton a ieșit din umbra celebrității lui Jackie și Bobby și se bucură de propria-i celebritate.

Dar să o luăm cronologic. Bobby a dovedit de mic vocație de fotbalist și mama îl lua adesea în parc și-i arăta cum să lovească corect mingea cu piciorul. Avea pentru asta competența necesară: Cessie Charlton se trage dintr-o vestită familie fotbalistică engleză. Băiatul i-a răsplătit eforturile: a fost cel mai bun fotbalist printre elevii și a devenit repede una dintre vedetele clubului „Manchester United”. În timp ce titlurile articolelor îl glorificau pe Bobby, cronicarii adăugau undeva pe la sfîrșit că și fratele lui, Jackie, poate deveni un profesionist strălucit în echipa „Leeds United”. Dar mama a considerat întotdeauna că amindoi băieții sînt la fel de buni și că unul nu o poate lua înaintea celuilalt.

Cînd a avut loc catastrofa aviatică de la München, în 1958, în care a pierit aproape întreaga echipă „Manchester United”, Bobby Charlton a fost unul dintre foarte puținii supraviețuitori. Iar cînd peste cîteva timp a început să joace iarăși, mama i-a spus că vrea să plece să se odihnească. De fapt, în ascuns de băiat, s-a internat la spital unde vreme de două săptămîni și-a tratat nervii zduncinați din cauza tragediei întâmplări.

Bobby a devenit o stea a fotbalului englez și doamna Charlton și-a dublat grija față de băiatul cel mare. A fost răsplătit în 1965, cînd Jackie și Bobby au ieșit pe teren împreună în selecționata Angliei împotriva selecționatei Scoției. A fost primul caz în istoria seculară a fotbalului cînd doi frați reprezentau umăr la umăr culorile Angliei. Cessie Charlton a comentat evenimentul astfel: „Sînt foarte bucuroasă pentru Jackie. Cu toate că e cu doi ani mai mare, a fost întotdeauna cunoscut ca „fratele lui Bobby”.

În 1965, asociația cronicarilor de fotbal l-a decretat pe Bobby cel mai bun sportiv al anului. În 1966 același titlu l-a primit și Jackie.

Campionatul mondial i-a adus mamei o nouă satisfacție dublă. La recepția oficială, în timp ce fiii ei serbau cu șampanie victoria, doamna Charlton, prezentă alături de dîșii, a închinat un pahar de lapte. „Trebuie să-mi mențin forma sportivă — a explicat ea — mai am să-i supraveghez pe băieții mei încă mulți ani”.

O. Strelțov

REVELIONUL

În așteptarea oaspeților

Revelionul se apropie și cum timpul, ca și banii, nu ne ajunge niciodată, în special nouă femeilor, trebuie organizat foarte judicios. Altfel ne trezim în situația că în seara de Anul Nou oaspeții trebuie să stea la bucatărie și să curețe ceapa înghițindu-și lacrimile, sau să trizeze munți de discuri pentru a găsi un twist vesel sau un blues trist. Gazda trece printre dîșii ca o furtună, copleșită de griji și de preocupări și bineînțeles că, pentru ea, sărbătoarea numai sărbătoare nu e. Pentru ca să nu se întimple așa, trebuie să gîndim și să fixăm din timp întreg ritualul ospitalității. Asta în cazul că nu petrecem revelionul la restaurant sau la prieteni, și că ne-am asumat singure sarcina organizării lui.

Cu cîteva zile înainte — și nu în ultima clipă — ne vom hotărî ce rochie vom îmbrăca. Nu trebuie să fie neapărat cea mai elegantă — dintr-un sentiment de politețe și de discreție gazda nu trebuie să iasă în evidență printre oaspeți. Dacă n-ai apucat să vă coaseți o rochie nouă, puteți „moderniza” una mai veche, care vă place foarte mult. Cum anume? Aplicîndu-i o mică garnitură, o broderie cu perle sau cu mărgelile, completînd-o cu un bolero din același material sau din ceva contrastant, cu un guleraș de dantelă sau cu

o jachețică subțire croșetată. În felul acesta rochia capătă altă față.

Gîndiți-vă și la ciorapi, care au devenit mult mai pretențioși de cînd rochiile s-au scurtat. Ei trebuie să fie nu numai frumoși, fini, să se încadreze în ansamblu, ci și... suficienți pentru caz de „avarie”. De aceea e mai bine să vă cumpărați două perechi la fel.

În „planul de pregătire” rezervați un punct sofului și copiilor. Pentru noaptea de Anul Nou trebuie și ei să aibă totul curat, spălat, călcat, ca să apară în fața oaspeților ca scoși din cutie. Toate acestea, ca și curățenia generală,

— Dar nu ești la curent cu moda! E un mini-brad!

trebuie făcute din timp; în ultimele zile să vă rămînă numai grija meniului și a propriei dv. persoane.

Cîteva cuvinte despre masa festivă. Fiți inventive, dar calculați-vă bine forțele. Nu cumpărați prea multe, nu pregătiți nimic de prisos; mai bine să oferiți oaspeților ceva original, frumos prezentat și, evident, gustos.

Și acum, despre orele noastre. Faceți tot posibilul să vă asigurați o rezervă de un ceas-două pentru somn. O scurtă odihnă, înainte de lungă noapte care vă așteaptă, este strict necesară. Ea se citește realmente pe față.

Nu vă schimbați coafura și machiajul exact de Anul Nou. Experiențele se fac înainte sau după, altfel, dacă nu vă plac sau nu vă vin bine, riscați să vă stricați sărbătoarea. Pentru că, pînă în ultima clipă, tot se mai găsește ceva de făcut, e bine să aveți în casă lac de unghii, ca să le rețușiți la nevoie.

Olga Samoilova

PENTRU PĂRINȚI

Nici cenușăreasă, dar nici prințesă...

Au fost odată niște părinți tineri care aveau un băiețel, Vitea. Într-o zi mama i-a spus să se ducă să cumpere piine, dar tata a sărit înțepat: „Băiatul meu nu-i servitor!”

Au trecut anii, Vitea a crescut. S-a întimplat odată ca părinții să se întoarcă de la lucru mai tîrziu ca de obicei. L-au întrebat pe Vitea: „Ți-ai făcut lecțiile?” „Nu. Nu puteam să mi le fac flămînd!” Mama s-a repezit la bucatărie să curețe niște cartofi, dar tatăl a observat nemulțumit: „Așa îți trebuie dacă ai crescut un leneș!”

De ce nu i-a dat lui Vitea prin cap să-și prăjească singur cartofii, și nu numai pentru el, ci și pentru părinții care întîrziaseră la lucru? Fiindcă știa că mama este obligată să pregătească de mîncare.

Din calea unor astfel de odrasle sînt îndepărtate toate greutățile, toate asperitățile. Poate că această stare a început în anii postbelici, cînd copiii (azi ei înșiși părinți) prin forța evenimentelor istorice, au avut parte de o viață grea. Și acum își spun, probabil: „Noi n-am avut copilărie, măcar copiii noștri să fie scutiți de greutăți...”

Așa cresc copiii-chiriași, trîntori, care nu știu și nu vor să știe cum se zbat părinții pentru ei. Dacă unul își rupe din neglijență pantalonii, mama se grăbește la magazin să-i cumpere alții, și uneori oftează: „S-a dus rochia mea...” Iar copilul se obișnuiește cu gîndul că mama nu mai are nevoie de nimic, fiindcă nu mai e tînră și se descurcă cumva cu ceea ce i-a rămas în garderobă. Sacrificiul ei îl primește ca pe ceva firesc, fără o recunoștință deosebită.

De la părinți ca și de la patrie un astfel de Vitea ia toate binefacerile vieții, zicîndu-și: dacă mama și tata au avut imprudența să mă nască, înseamnă că pînă la mormînt sînt datornicii mei. Și statul e obligat să-mi poarte de grijă, și profesorii sînt obligați să mă dădăcească.

De la cea mai fragedă vîrstă copilul nu trebuie să se simtă buricul pămîntului, centrul în jurul căruia gravitează universul. El vede că tot ce e mai bun, mai gustos i se dă lui (așa se și cuvine, dar trebuie ca asta să se facă pe neobservate), că poate să-și împrăștie jucăriile prin toată casa, căci i le strîngă părinții.

Învățați copiii de mici să fie ordonați și grijulii. Nu le permiteți să rupă hîrtii, ziare; mai tîrziu vor rupe cărți. Nu importați că o carte costă ieftin. Pentru copil ea trebuie să reprezinte o valoare.

Aceeași grijă trebuie să o aibă și față de îmbrăcăminte. Nu-i cumpărați hăinuțe prea elegante, care să-l deosebească frapant de ceilalți. Dar nu cădeți nici în extrema cealaltă, făcîndu-l pe băiatul sau pe fata dumneavoastră să se simtă cenușăreasă printre colegii lor.

Important e ca copilul să-și dea seama că ceea ce capătă nu i-a picat din cer. Dar atenție! Nici nu-l cicăliți într-una: uite cît ne costă costumul tău! Aici se cere din partea părinților mult tact și măsură. Ei trebuie să-l obișnuiească să aibă grijă nu numai de lucrurile lui, ci și de ale întregii familii, să-l facă să înțeleagă că au fost achiziționate prin muncă și efort.

Antrenați-i treptat pe fiul sau pe fiica dumneavoastră în treburile casei. Fixați-le obligații permanente pe măsura puterilor lor, dar pe care să le îndeplinească fără nici un fel de rabat. În afară de aceste sarcini, care trebuie să

Hărnicia și îndemînarea n-au vîrstă...

crească o dată cu vîrsta, obișnuieți-i să îndeplinească ceea ce li se cere, să fie ascultători. Dacă li s-a spus așa, trebuie făcut așa și gata.

În viață drumul oamenilor nu este așternut cu trandafiri și copiii trebuie pregătiți pentru asta, trebuie să știe de mici că nu-i foarte ușor să trăiești. Să presupunem că afară plouă, dar trebuie să cumpărați piine. Sigur că vă vine mai ușor să vă duceți singuri decît să trimiteți copilul. Și totuși trimiteți-l pe el, nu i se va întimpla nimic. Dacă va protesta, spuneți-i, dar așa ca să înțeleagă, că este obligat să se ducă. Iar cînd se întoarce cu cumpărăturile nu uitați să-l laudați (dar nu exagerat!).

O uriașă importanță în procesul educativ are exemplul tatălui. Dacă soțul își ajută soția nu cînd și cînd, ci sistematic în treburile casnice, atunci nici copilul nu va considera că sarcinile gospodărești sînt numai obligația mamei. Veți avea astfel, din partea lui, un mare ajutor.

A. Burenkova